

Hallituksen esitys Eduskunnalle ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamista koskevan yleissopimuksen yhdenmukaisuudesta pöytäkirjan eräiden määräysten hyväksymisestä

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen yhdenmukaisuudesta pöytäkirjan yleissopimuksella perustetun valvontajärjestelmän uudistamisesta.

Pöytäkirjalla uudistetaan perusteellisesti yleissopimuksella perustettu ihmisoikeuksien valvontajärjestelmä, jonka puitteissa voidaan sopimusvaltiota oikeudellisesti sitovalla tavalla todeta, onko se loukannut yleissopimuksen tai sen lisäpöytäkirjojen kattamia oikeuksia.

Nykyiset osa-aikaisesti toimivat valvontaelimet, Euroopan ihmisoikeustoimikunta ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuin, lakkautetaan ja ne korvataan uudella pysyvästi toimivalla Euroopan ihmisoikeustuomioistuimella. Uudella tuomioistuimella on pakollinen tuomiovalta yksilö- ja valtiovalitusasioissa. Valtioiden lisäksi nyt myös yksityishenkilöillä, kansalaisjärjestöillä ja ryhmillä on välitön oikeus saattaa asia uuden ihmisoikeustuomioistuimen käsiteltäväksi. Tuomioistuimella on myös toimivalta antaa neuvoa-antavia lausuntoja. Euroopan neuvoston ministerikomitean tehtäväksi jää ihmisoikeustuomioistuimen tuomioiden täytäntöönpanon

valvonta. Pöytäkirjaan sisältyvät myös tarpeelliset siirtymäaika koskevat määräykset.

Uudistus on katsottu tarpeelliseksi yleissopimuksella perustetun valvontajärjestelmän tehokkuuden ja korkean tason säilyttämiseksi ja parantamiseksi ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamisessa, ottaen erityisesti huomioon valitusten lukumäärän ja Euroopan neuvoston jäsenmäärän kasvun. Uudistuksen keskeisenä tarkoituksena on samalla ollut lyhentää valitusten käsittelyaikoja sekä valvontamenettelyä yksinkertaistamalla vähentää niiden käsittelystä aiheutuvia kustannuksia.

Yleissopimusta muuttava pöytäkirja tulee voimaan seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä sen jälkeen, kun on kulunut vuosi päivästä, jona kaikki yleissopimuksen osapuolet ovat pöytäkirjan asianomaisten määräysten mukaisesti ilmaisseet suostumuksensa siihen, että pöytäkirja sitoo niitä.

Esitykseen sisältyy lakiehdotus pöytäkirjan eräiden lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten hyväksymisestä. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan samana ajankohtana kuin pöytäkirjakin.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila ja asian valmistelu

1.1. Ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehty yleissopimus ja sen pöytäkirjat

Suomi allekirjoitti yleissopimuksen ihmisoi-

keuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi (Euroopan ihmisoikeussopimus), sellaisena kuin se oli muutettuna kolmannella, viidennellä ja kahdeksannella pöytäkirjalla, sekä toisen pöytäkirjan ja yleissopimusta täydentävät ensimmäisen, neljännen, kuudennen ja seitsemännen lisäpöytäkirjan liittyessään Euroopan neu-

voston jäseneksi 5 päivänä toukokuuta 1989 ja ratifioi ne 10 päivänä toukokuuta 1990 (SopS 18—19/90). Suomi allekirjoitti yleissopimusta muuttaneet yhdeksannen pöytäkirjan 6 päivänä marraskuuta 1990 ja kymmenennen pöytäkirjan 25 päivänä maaliskuuta 1992 sekä ratifioi ne vastaavasti 11 päivänä joulukuuta 1992 (SopS 71—72/94) ja 21 päivänä heinäkuuta 1992 (ETS 146). Kymmenettä pöytäkirjaa lukuunottamatta kaikki edellä mainitut pöytäkirjat ovat kansainvälisesti voimassa.

Yleissopimus koskee lähinnä kansalaisoikeuksien ja poliittisten oikeuksien suojaamista. Yleissopimuksella on luotu pitkälle menevä ihmisoikeuksien kansainvälinen valvontajärjestelmä, jonka puitteissa voidaan oikeudellisesti sitovalla tavalla todeta sopimusvaltion loukanneen yleissopimuksessa tai sen lisäpöytäkirjoissa turvattuja oikeuksia. Yleissopimuksen toteuttamista valvovat Euroopan ihmisoikeustuomikunta ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuin, minkä lisäksi Euroopan neuvoston ministerikomitealla on keskeinen osuus sopimusvelvoitteiden seurannassa ja valvonnassa. Valvontamenettely voi käynnistyä joko yksilö- tai valtiovalituksen perusteella.

Ensimmäisellä, neljännellä, kuudennella ja seitsemännellä lisäpöytäkirjalla on lisätty suojeltavien oikeuksien määrää. Toinen pöytäkirja koskee ihmisoikeustuomioistuimen toimivaltaa ministerikomitean pyynnöstä antaa neuvoantavia lausuntoja yleissopimuksen ja sen lisäpöytäkirjojen tulkintaa koskevista oikeudellisista kysymyksistä. Kolmas ja kahdeksas pöytäkirja sisältävät muutoksia ihmisoikeustuomikunnassa tai ihmisoikeustuomioistuimessa noudatettuun menettelyyn sekä viides pöytäkirja niiden jäsenten valintamenettelyyn. Yhdeksäs pöytäkirja koskee yksilövalituksen tehneen oikeutta viedä asia tuomioistuimeen. Kymmenennellä pöytäkirjalla alennetaan yleissopimuksen 32 artiklan mukaan ministerikomitean päätöksentekoon tarvittava ääntenenemmistö kahdesta kolmasosasta yksinkertaiseen enemmistöön tapauksissa, joissa ministerikomitean tehtävänä on päättää siitä, onko yleissopimusta tai sen lisäpöytäkirjoja rikottu.

1.2. Nykyinen valvontajärjestelmä

Laadittaessa yleissopimusta toisen maailmansodan jälkeen erimielisyyttä oli siitä, tulisiko yleissopimuksen valvonta tapahtua kan-

sainvälisen tuomioistuimen toimesta vai jollakin muulla tavalla. Kompromissina perustettiin vuonna 1950 hyväksytyllä ja vuonna 1953 voimaantulleella yleissopimuksella sekä Euroopan ihmisoikeustuomikunta että Euroopan ihmisoikeustuomioistuin. Sen lisäksi tuomioistuimen pakollinen tuomiovalta jätettiin sopimusvaltioiden erityisen selityksen varaan (46 artikla). Jos tällaista selitystä ei ole tehty, jää Euroopan neuvoston ministerikomitealle, joka on poliittinen toimielin, lopullinen päätösvalta sen suhteen, onko yleissopimusta rikottu (32 artikla). Muussa tapauksessa ministerikomitea käsittelee asian vain, mikäli toimikunta tai asianosainen valtio ei ole sitä 48 artiklan nojalla siirtänyt tuomioistuimen käsiteltäväksi. Ministerikomitean päätöksenteko edellyttää sen toimivaltaisten jäsenten kahden kolmasosan ääntenenemmistöä.

Mielipiteet jakautuivat myös sen suhteen, tulisiko yksityisilläkin olla mahdollisuus käyttää mainittua ihmisoikeuksien kansainvälistä valvontajärjestelmää. Tältä osin päätettiin edellyttää sopimusvaltion selitystä siitä, tunnustaa-ko se toimikunnan toimivallan yksilövalitusasioissa (25 artikla).

Sittemmin yhä useammat ja tällä hetkellä kaikki sopimusvaltiot ovat yleissopimuksen 25 artiklan nojalla ilmoittaneet tunnustavansa toimikunnan toimivallan ottaa vastaan yksilövalituksia sekä yleissopimuksen 46 artiklan nojalla tunnustaneet tuomioistuimen pakollisen tuomiovallan. Tämänlaajuisia sitoutumista ihmisoikeuksien valvontajärjestelmään pidetään nykyään Euroopan neuvoston jäsenyyden ehtona. Kuitenkin vain muutamat sopimusvaltiot, Suomi mukaan lukien, ovat antaneet mainittujen artikloiden mukaiset selitykset aikarajoituksetta. Muut sopimusvaltiot ovat antaneet ne kahden, kolmen tai viiden vuoden määräajaksi.

Nykyistä valvontajärjestelmää koskevat määräykset sisältyvät yleissopimuksen 19—56 artiklaan.

Euroopan ihmisoikeustuomikunta tutkii väitettyjä ihmisoikeusloukkauksia koskevat valtio- ja yksilövalitukset selvittäen ensin, täyttääkö valitus yleissopimuksen 25—27 artiklassa valituksen tutkittavaksi ottamiselle asetetut edellytykset. Näihin kuuluvat muun muassa vaatimukset siitä, että valittaja on turvautunut kaikkiin kotimaisiin oikeuskeinoin, valitus on tehty kuuden kuukauden kuluttua lopullisen kansallisen päätöksen antopäivästä, yleissopimuksen tai sen lisäpöytäkirjan määräykset ovat

sovellettavissa valitukseen eikä valitus ole ilmeisen perusteeton. Valitus jätetään tutkittavaksi ottamatta, jos jokin näistä edellytyksistä ei täyty. Tällaisen päätöksen toimikunta voi tehdä myös ilman, että vastaajavaltiota pyydetään esittämään kirjalliset huomionsa valituksen tutkittavaksi ottamisesta ja asiasisällöstä. Kirjallisen menettelyn lisäksi toimikunnassa joissakin tapauksissa järjestetään suullinen käsittely. Toimikunnan käsittely on luottamuksellista.

Jos valitus otetaan tutkittavaksi, toimikunta ryhtyy tutkimaan valitusta osapuolten kanssa tosiseikkojen varmistamiseksi. Se asettuu myös osapuolten käytettäväksi sovintoratkaisun aikaansaamiseksi. Jos sovintoon päästään, toimikunta laatii raportin, jossa vain lyhyesti ilmaistaan tosiseikat sekä hyväksytty ratkaisu. Päävastaisessa tapauksessa toimikunta laatii lopullisen raportin, jossa se tosiseikkojen lisäksi ilmaisee oikeudellisesti ei-sitovan käsityksensä siitä, onko osapuolena oleva valtio rikkonut sopimusvelvoitteitaan.

Tämän jälkeen kolmen kuukauden kuluessa toimikunta ja asianosainen sopimusvaltio voivat viedä asian Euroopan ihmisoikeustuomioistuimeen. Yksityisille valittajille ei annettu mainittua oikeutta. Yleissopimusta laadittaessa heidän etunsa katsottiin riittävästi tulevan otettua huomioon sen kautta, että toimikunnalla on oikeus viedä asia tuomioistuimeen. Lisäksi toimikunnan jäsen osallistuu toimikunnan edustajana tuomioistuimessa tapahtuvaan asian suulliseen käsittelyyn. Vaikka valittaja ei siten muodollisesti ole jutun osapuoli, hänen asemansa tuomioistuimen työjärjestyksen nojalla tätä käytännössä hyvin pitkälle vastaa.

Mikäli valtio, jota vastaan valitus on tehty, on yleissopimusta muuttaneen yhdeksännen pöytäkirjan osapuoli, valittaja voi yleissopimuksen 48 artiklan 2 kappaleen nojalla saattaa asian tuomioistuimen tutkittavaksi edellyttäen, ettei tuomioistuimen kolmesta jäsenestä koostuva lautakunta toisin päättä. Tällaisessa prosessissa valittajalla on osapuolen asema.

Ihmisoikeustuomioistuimissa, jossa tapahtuva käsittely on pääsääntöisesti julkista, ratkaisee asian osapuolena olevaa sopimusvaltiota kansainvälisoikeudellisesti sitovalla tuomiolla. Tässä tuomiossa lausutaan siitä, onko yleissopimusta tai sen pöytäkirjoja rikottu. Jos näin on tapahtunut, tuomioistuin voi määrätä vastaajavaltion suorittamaan loukatulle osapuolelle kohtuullisen hyvityksen. Usein tämä sisältää

vahingonkorvauksen aineellisesta tai aineettomasta vahingosta ja oikeudenkäyntikulut. Toisinaan tuomioistuin katsoo, että ihmisoikeusrikkomuksen toteava tuomio riittää korvaukseksi aineettomasta vahingosta.

Monissa tapauksissa tuomioistuin ja toimikunta ovat päätyneet osittain tai kokonaankin erilaiseen ratkaisuun. Tuomioistuin voi kuitenkin tutkia asian vain siinä laajuudessa kuin toimikunta on sen ottanut tutkittavaksi.

Jos asiaa ei viedä tuomioistuimeen, sen ratkaisee Euroopan neuvoston ministerikomitea, jonka päätös on samalla tavoin osapuolena ollut sopimusvaltiota sitova kuin ihmisoikeustuomioistuimen tuomio. Myös ministerikomitea usein päättää, että vastaajavaltion tulee maksaa loukatulle osapuolelle korvaus aineellisesta ja aineettomasta vahingosta ja oikeudenkäyntikulut. Useimmiten ministerikomitean päätettäväksi jäävät asiat kuitenkin koskevat vähemmän kiistanalaisia kysymyksiä. Ministerikomitean käsittely on luottamuksellista.

Ihmisoikeustuomikunnan ja ihmisoikeustuomioistuimen jäsenet toimivat osa-aikaisesti. Monilla heistä on päätoiminen toimi kotimaassaan. Toimikunta kokoontuu vuosittain noin 16 ja tuomioistuin noin 10 työviikkoa.

Ministerikomitea valvoo sekä tuomioistuimen tuomioiden että omien päätöstensä täytäntöönpanoa. Kummassakin tapauksessa se voi edellyttää vastaajavaltion ryhtyvän todetun rikkomuksen johdosta niin sanottuihin yleisiin toimenpiteisiin, lainsäädäntötoimet mukaan lukien.

1.3. Syyt valvontajärjestelmän kokonaisuudistukseen

Yleissopimuksella perustetun valvontajärjestelmän perusteellisesta uudistuksesta on keskusteltu kauan Euroopan neuvoston piirissä. Kokonaisuudistuksen välttämättömyys tuli ajankohtaiseksi 1990-luvun alkupuolella, kun toimikunnalle tehtyjen yksilönvalitusten lukumäärä jatkuvasti ja merkittävästi kasvoi sekä niiden käsittelyajat vastaavasti pidentyivät.

Kaikkien toimikunnalle saapuneiden valitukseksi tarkoitettujen kirjelmien lukumäärä oli 5 875 kappaletta vuonna 1992, mutta nousi seuraavana vuonna jo 9 323 kappaleeseen ja vuonna 1994 edelleen 9 968 kappaleeseen (Suomi 57/73/109 kpl). Suurinta osaa näistä kirjelmistä ei kuitenkaan rekisteröidä valituksiksi. Tämä johtuu pääosin siitä, että kirjelmän

lähettäjä — usein toimikunnan sihteeristön kanssa käydyin kirjeenvaihdon jälkeen — luopuu vaatimuksistaan. Mainittujen kirjelmien lukumäärän kasvu on kuitenkin lisännyt toimikunnan työtaakkaa.

Myös rekisteröityjen yksilövalitusten lukumäärä on jatkuvasti ja erityisesti viime vuosina voimakkaasti lisääntynyt. Esimerkiksi vuonna 1978 rekisteröitiin 335 valitusta ja kymmentä vuotta myöhemmin kolminkertainen määrä eli 1 009. Seuraavan viiden vuoden kuluessa rekisteröityjen valitusten lukumäärä kaksinkertaistui nousten 2 037 kappaleeseen vuonna 1993 (Suomi 41 kpl). Vuonna 1994 vastaava luku oli jo 2 944 (Suomi 61 kpl), mikä merkitsi lähes 45 %:n lisäystä edelliseen vuoteen verrattuna.

Vuosien 1955—1994 aikana rekisteröitiin yhteensä 26 058 yksilövalitusta, joista toimikunta lopullisesti ratkaisi 22 957 valitusta eli 88 prosenttia. Valtaosa näistä valituksista jätettiin tutkittavaksi ottamatta, osa niistä poistettiin toimikunnan asialistalta ja noin kymmenessä prosentissa tutkittavaksi otetuista tapauksista toimikunnassa saavutettiin sovintoratkaisu osapuolten kesken. Valtiovalituksia on tehty 19 kappaletta.

Rekisteröityjen yksilövalitusten lisääntyminen on kasvattanut toimikunnassa vireillä olevien, mutta vielä ratkaisemattomien valitusten lukumäärää. Esimerkiksi vuonna 1984 toimikunta käsiteli 582 tapausta, kun samana vuonna rekisteröitiin vain neljä valitusta enemmän eli 586 valitusta. Vuonna 1994 valituksia rekisteröitiin 907 kappaletta enemmän kuin toimikunnassa ehdittiin samana vuonna niitä ratkaista. Niinpä vuoden 1994 loppuun mennessä ratkaisemattomien valitusten lukumäärä oli noussut 3 101 kappaleeseen. Tosin toimikunta on muun muassa vuonna 1990 perustettujen komiteoiden ja jaostojen kautta kyennyt voittain ratkaisemaan yhä useampia tapauksia. Toimikunnan tehostuneesta toiminnasta huolimatta valitusten määrä on lisääntynyt siinä määrin, että toimikunnan lopullisen raportin valmistuminen tutkittavaksi otetuissa tapauksissa vie yli neljä vuotta valituksen saapumisesta.

Vaikka ihmisoikeustuomioistuimelle vietyjen asioiden lukumäärä on pysynyt rajoitettuna, myös sen käsittelemien asioiden määrä on selvästi noussut. Kaikkiaan tuomioistuin antoi vuosien 1959—1994 aikana yhteensä 498 tuomiota, joista yksi on ollut valtiovalitusasia. Näistä kuitenkin 26 tuomiota sijoittuu tuomio-

istuimen 18 ensimmäiselle ja peräti 472 tuomiota sen toiselle 18 toimintavuodelle. Vuoden 1991 jälkeen vuosittaisten tuomioiden lukumäärä on ollut vähintään 50, kuten vuonna 1994 (Suomi 2 kpl).

Ministerikomitean lopullisesti päätettäväksi vuosien 1959—1994 välisenä aikana on jäänyt yhteensä 560 valitusta. Mutta myös ministerikomiteaan tulevien tapausten määrä on viime vuosina voimakkaasti kasvanut. Vuosien 1992, 1993 ja 1994 aikana tapauksia oli 98, 122 ja 195 kappaletta.

Tuomioistuimessa asian käsittely nykyään kestää keskimäärin hieman yli vuoden, mikä merkitsee, että tuomioistuimessa valitus ratkaistaan lopullisesti yli viiden vuoden kuluttua sen saapumisesta toimikunnalle. Ministerikomiteassa vastaavat ajat ovat puoli vuotta sekä neljä ja puoli vuotta. Kun vielä otetaan huomioon usein vuosia ennen yksilövalituksen tekemistä kestänyt asian käsittely kansallisissa tuomioistuimissa ja muissa kansallisissa viranomaisissa, voidaan Strasbourgin valvontamennettelyyn nykyisin kuluva aika pitää liian pitkänä.

Valitusten määrän voidaan olettaa tulevaisuudessa edelleen suuresti kasvavan. Tämä johtuu osin siitä, että yleissopimuksen mukainen valvontajärjestelmä on aikaisempaa tunnetumpi ja näin ollen sitä käytetään entistä useammin. Lisäksi vuoden 1992 jälkeen jo 12 Itä- ja Keski-Euroopan valtiota on tullut Euroopan neuvoston jäseneksi. Marraskuussa 1995 jäseniksi tulevat Makedonia ja Ukraina, mikä nostaa jäsenluvun 38:aan. Suurin osa näistä uusista jäsenvaltioista on jo ratifioinut yleissopimuksen ja samalla tunnustanut yksilövalitusoikeuden ja tuomioistuimen tuomiovalan. Lisäksi vielä neljä muuta Itä- ja Keski-Euroopan valtiota, mukana Venäjä, ovat hakeneet Euroopan neuvoston jäsenyyttä.

1.4. Pöytäkirjan valmistelu

Ajatus toimikunnan ja tuomioistuimen yhdistämisestä yhdeksi pysyväksi valvontaelimeksi tuli ensimmäistä kertaa esille yleissopimuksen mukaisen menettelyn parantamista käsittelevässä Euroopan neuvoston asiantuntijakomiteassa vuonna 1982. Kolme vuotta myöhemmin Sveitsi esitti saman suunnitelman Wienissä pidetyssä ihmisoikeuksia käsitelleessä eurooppalaisessa ministerikonferenssissa. Käsitukset mainitunlaisen uudistuksen toteuttamisesta

vaihtelivat kuitenkin siinä määrin, ettei siitä päästy yhteisymmärrykseen.

Vuonna 1990 Alankomaat ja Ruotsi kumpikin laativat samankaltaisen vaihtoehtoisen ehdotuksen siitä, kuinka toiminnan tehokkuutta voitaisiin parantaa nykyisen valvontajärjestelmän puitteissa. Ehdotusten pääasiallinen sisältö oli, että toimikunta ja tuomioistuin jatkaisivat toimintaansa, mutta ensiksi mainitusta tulisi ensimmäisen asteen tuomioistuin. Jos toimikunnan päätöksistä ei valitettaisi tuomioistuimelle, ne tulisivat kansainvälisoikeudellisesti sitoviksi. Suurin osa tapauksista käsiteltäisiin toimikunnassa ja tuomioistuimen rooliksi jäisi ennakkopäätösten kautta oikeuskäytännön yhtenäisyyden ja korkeatasoisuuden varmistaminen. Tuomioistuin käsittely edellyttäisi valituslupan saamista. Valtiovalitusmenettely säilyisi entisellään. Myöskään nämä ehdotukset eivät johtaneet uudistustoimenpiteisiin.

Erimielisyydet siis koskivat ennen kaikkea sitä, tulisiko ihmisoikeuksien valvontajärjestelmän perustua yhden tuomioistuimen vai kahden valvontaelimen toimintaan. Ensiksi mainitun järjestelmän kannattajat, muun muassa Suomi, katsoivat, että valitusten käsittelyaikojen lyhentäminen, mikä on yksi uudistuksen keskeisistä päämääristä, voi parhaiten toteutua käsittelemällä kaikki valitukset yhdessä toimielimessä. Sen ohella ne pitivät valituksen kahdenkertaista käsittelyä kansainvälisellä tasolla tarpeettomana. Kahden valvontaelimen kannattajat taas katsoivat, että oikeuskäytännön korkeatasoisuus saattaa edellyttää kahta käsittelyä. Heidän mukaansa on lisäksi pelättävissä, että pysyvän tuomioistuimen täysipäiväisesti toimivat tuomarit vieraantuvat omasta kansallisesta oikeusjärjestyksestään.

Toukokuun 28 päivänä 1993 ministerikomiteassa päästiin yhteisymmärrykseen ihmisoikeuksien johtokomitealle annettavasta toimeksiannosta valvontajärjestelmän uudistamista koskevan pöytäkirjan sisällöksi. Tämän toimeksiannon mukaan nykyinen valvontajärjestelmä korvattaisiin uudella tuomioistuimella, jolla olisi mahdollisuus jättää tutkittavaksi ottamatta valitukset ja pyrkiä sovinnon edistämiseen ihmisoikeustoimikunnassa tällä hetkellä noudatettavan menettelyn mukaisesti. Lisäksi uusi järjestelmä sisältäisi mahdollisuuden poikkeustapauksissa saada asia uudelleen käsiteltyksi tuomioistuimessa erityisen merkittävisissä yleissopimuksen tai sen lisäpöytäkirjojen tulkintaa tai soveltamista koskeissa tapauksissa.

Pöytäkirjan laatiminen aloitettiin kesän 1993 aikana ihmisoikeuksien johtokomitean alaisessa ihmisoikeusvalvontajärjestelmän parantamista käsittelevässä asiantuntijakomiteassa. Lokakuun 9 päivänä 1993 hyväksymässään Wienin julistuksessa Euroopan neuvoston jäsenvaltioiden valtion- ja hallitusten päämiehet totesivat valmistelutyössä jo saavutetun edistyksen ja lopullisesti päättivät yleissopimuksen valvontajärjestelmän edellä esitetyn mukaisesta uudistamisesta. Sitten Euroopan neuvoston parlamentaarinen yleiskokous, ihmisoikeustoimikunta ja ihmisoikeustuomioistuin antoivat pöytäkirjaehdotuksesta lausuntonsa. Parlamentaarinen yleiskokous kannatti yhden tuomioistuimen järjestelmää, kun taas sekä toimikunnassa että tuomioistuimessa jäsenten enemmistö oli kahden toimielimen järjestelmän kannalla. Pöytäkirjan valmistelutyö eteni jatkossakin ripeästi siten, että ministerikomitean oli mahdollista avata pöytäkirja allekirjoitettavaksi jo 11 päivänä toukokuuta 1994.

2. Yhdennentoista pöytäkirjan pääasiallinen sisältö

Seitsemästä artiklasta koostuvan pöytäkirjan 1 artiklaan sisältyvillä yleissopimuksen II osan 19—51 artikloilla muutetaan yleissopimuksen II—IV osiin nyt sisältyvät 19—56 artiklat. Samalla toisen pöytäkirjan mukainen järjestelmä Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen neuvoo-antavien lausuntojen antamista koskevasta toimivallasta sisällytetään muutetun yleissopimuksen 47—49 artiklaan.

Pöytäkirjalla muutetulla yleissopimuksella perustetaan pysyvä, täysipäiväisesti toimiva Euroopan ihmisoikeustuomioistuin, jossa on yleissopimuksen sopimuspuolten luvun mukainen määrä tuomareita. Parlamentaarinen yleiskokous valitsee tuomioistuimen tuomarit, yhden kutakin korkeaa sopimuspuolta kohden tämän valtion ehdottaman kolmen ehdokkaan joukosta. Valinta tapahtuu kerrallaan kuudeksi vuodeksi uudelleenalinnan ollessa mahdollinen. Tuomareiden toimikausi päättyy heidän täyttyessään 70 vuotta.

Tuomioistuimella on toimivalta käsitellä sopimuspuolta vastaan tehdyt valtio- ja yksilövalitukset. Ministerikomitean pyynnöstä se voi myös antaa neuvoa-antavia lausuntoja.

Tuomioistuin käsittelee valitusasioita kolmesta tuomarista koostuvissa komiteoissa, seitsemästä tuomarista koostuvissa jaostoissa ja

seitsemästatoista tuomarista koostuvassa suuressa jaostossa. Jutussa osapuolena olevan sopimusvaltion suhteen tuomioistuimeen valittu, niin sanottu kansallinen tuomari osallistuu viran puolesta asian käsittelyyn kahdessa viimeksi mainitussa toimielimessä. Asian käsittely on pääsääntöisesti julkista.

Tuomioistuimen jaoston asettamat komiteat voivat yksimielisellä päätöksellään jättää tutkittavaksi ottamatta tai poistaa asialistalta yksilövalituksen, jos tällainen päätös voidaan tehdä asiaa enempää tutkimatta. Näissä tapauksissa on kysymys valituksesta, joka ei täytä valituksesta edellytettäviä muodollisia vaatimuksia tai jolla muutoin ei ole menestymisen mahdollisuuksia.

Jos komiteapäätöstä ei tehdä, kysymys valituksen tutkittavaksi ottamisesta ja asiasisällöstä ratkaistaan täysistunnon asettamissa jaostoissa. Menettely on yleensä sekä kirjallista että suullista. Jos jaosto ottaa asian tutkittavaksi, se asettuu osapuolten käytettäväksi sovintoratkaisun aikaansaamista varten. Jaosto voi luopua toimivallastaan suuren jaoston hyväksi, mikäli käsiteltävänä olevaan asiaan liittyy yleissopimuksen tai sen lisäpöytäkirjojen tulkintaan vaikuttava tärkeä kysymys tai esillä olevan kysymyksen ratkaisu voi johtaa ristiriitaan tuomioistuimen aikaisemmin antaman tuomion kanssa ja mikäli kukaan jutun osapuolista ei sitä vastusta.

Kolmen kuukauden kuluessa jaoston tuomiosta voi jutun osapuoli poikkeuksellisissa tapauksissa pyytää asian siirtämistä suuren jaoston käsiteltäväksi. Viidestä tuomarista koostuvan suuren jaoston lautakunnan on hyväksyttävä tämä pyyntö, jos tapauksessa tuodaan esille yleissopimuksen tai sen lisäpöytäkirjojen tulkintaan tai soveltamiseen liittyvä tai yleiseltä merkitykseltään tärkeä kysymys. Jollei pyyntöä hyväksytä, jaoston tuomio tulee lopulliseksi. Muussa tapauksessa suuri jaosto antaa tuomion asiassa. Suuri jaosto käsittelee myös tuomioistuimen neuvoa-antavaa lausuntoa koskevat pyynnöt.

Tuomioistuimen täysistunto käsittelee vain hallinnollisia asioita.

Ministerikomitean tehtävä rajoittuu tuomioistuimen tuomioiden täytäntöönpanon valvontaan.

Pöytäkirjan 2 artikla sisältää 1 artiklasta seuraavat välttämättömät muutokset yleissopimukseen ja sen pöytäkirjoihin, mukaan lukien yhdeksannen pöytäkirjan kumoaminen. Myös yleissopimuksen 1—18 artiklat ja uudet 52—59

artiklat sekä ensimmäisen, neljännen, kuudennen ja seitsemännen lisäpöytäkirjan artiklat varustetaan yhdenmukaista pöytäkirjan liitteessä mainituilla otsikoilla.

Pöytäkirjan 3 artiklassa on allekirjoittamista ja ratifiointia ja 4 artiklassa voimaantuloa koskevat määräykset.

Pöytäkirjan 5 artikla sisältää määräyksen nykyisen tuomioistuimen ja toimikunnan jäsenten, pääsihteerin ja apulaispääsihteerin toimikauden päättymisestä pöytäkirjan voimaantuloapäivänä samoin kuin määräykset valitusten käsittelyssä siirtymäaikana noudatettavasta menettelystä.

Pöytäkirjan 6 artikla sisältää määräyksen, jonka mukaan sopimusvaltion selityksessään toimikunnan toimivaltaan ja tuomioistuimen tuomiovaltaan tekemä ajallinen rajoitus säilyy uuteen tuomioistuimeenkin nähden, sekä 7 artikla tavanomaiset loppumääräykset.

Pöytäkirjaan liittyy sitä selittävä kommentaari. Kommentaari ei kuitenkaan ole osa pöytäkirjaa eivätkä siinä esitetyt kannanotot ole muutoinkaan oikeudellisesti sitovia.

Pöytäkirja avattiin allekirjoitettavaksi 11 päivänä toukokuuta 1994, jolloin sen allekirjoittivat kaikki yleissopimuksen silloiset sopimuspuolet Italiaa lukuunottamatta, joka allekirjoitti sen vuoden 1994 lopulla. Pöytäkirja on avoin allekirjoittamista varten kaikille yleissopimuksen osapuolina oleville Euroopan neuvoston jäsenvaltioille.

Pöytäkirja tulee voimaan seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä sen jälkeen, kun on kulunut vuosi päivästä, jona kaikki yleissopimuksen osapuolet ovat ilmaisseet suostumuksensa siihen, että pöytäkirja sitoo niitä. Sen oli ratifioinut lokakuun 2 päivään 1995 mennessä kuusitoista sopimuspuolta.

Pöytäkirja koskee yleissopimuksen ja sen pöytäkirjojen prosessuaalisia määräyksiä eikä sillä täten ole suoranaisia vaikutuksia Suomen viranomaisten toimintaan. Oikeusministeriö on antanut lausunnon pöytäkirjan voimaansaattamisesta ja siitä, sisältääkö se lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä.

Pöytäkirjan hyväksymistä koskeva hallituksen esitys on laadittu virkatyönä ulkoasiainministeriössä.

3. Esityksen taloudelliset ja organisatoriset vaikutukset

Nykyiseen järjestelmään verrattuna Strasbourgissa valitusten johdosta pidettävien suul-

listen käsittelyjen määrä moninkertaistuu. Toisaalta lukuunottamatta poikkeustapauksissa tapahtuvaa valituksen uudelleen käsittelyä suuressa jaostossa, tutkittavaksi otettujen valitusten käsittely kahdessa eri valvontaelimessä jää pois. Esityksellä ei siten ole merkittäviä uusia taloudellisia tai Suomen viranomaisiin kohdistuvia organisatorisia vaikutuksia.

4. Vaikutukset yksilön asemaan

Pöytäkirjan voimaantulo parantaa ja laajen-

taa yksityisten valittajien asemaa Strasbourgin kansainvälisessä ihmisoikeuksien valvontajärjestelmässä. Yksityishenkilöillä, kansalaisjärjestöillä ja ryhmillä on oikeus suoraan muutetun yleissopimuksen nojalla tehdä yksilövalituksia ihmisoikeustuomioistuimeen, jonka pakollinen tuomiovalta käsittää sekä yksilö- että valtiovalitukset. Samalla yksityinen valittaja on aina osapuolena ihmisoikeustuomioistuimessa käytävässä prosessissa ja tasavertaisessa asemassa sen sopimusvaltion kanssa, jota vastaan valitus on tehty.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Yhdennentoista pöytäkirjan sisältö

1.1. Yksityiskohtaiset perustelut

1 artiklalla korvataan yleissopimuksen II—IV osa (19—56 artikla) ja toinen pöytäkirja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen neuvoantavien lausuntojen antamista koskevasta toimivallasta seuraavansisältöisellä yleissopimuksen II osalla (19—51 artikla):

II osa — Euroopan ihmisoikeustuomioistuin

19 artikla

Tuomioistuimen perustaminen

Artikla vastaa pitkälle yleissopimuksen 19 artiklaa. Sillä perustetaan uusi pysyvästi toimiva ihmisoikeustuomioistuin, joka korvaa nykyisen ihmisoikeustoimikunnan ja ihmisoikeustuomioistuimen. Tuomioistuimen nimeksi tulee ”Euroopan ihmisoikeustuomioistuin”. Artiklaan on lisätty viittaus yleissopimuksen hyväksymisen jälkeen solmittuihin lisäpöytäkirjoihin.

20 artikla

Tuomareiden lukumäärä

Artikla perustuu yleissopimuksen 38 artiklaan. Se kuitenkin poikkeaa jälkimmäisestä määräyksestä siinä, että tuomareiden lukumäärän perustana on yleissopimukseen liittyneiden valtioiden luvun mukainen määrä eikä, kuten

nykyisin, Euroopan neuvoston jäsenvaltioiden luvun mukainen määrä. Tältä osin seurataan yleissopimuksen 20 artiklan määräystä toimikunnan jäsenten lukumäärästä. Lisäksi artiklassa ei enää edellytetä, että tuomareiden tulisi olla eri kansallisuutta. Tämä mahdollistaa sen, että sopimusvaltio voi asettaa omaksi ehdokkaakseen myös toisen sopimuspuolen kansalaisen.

21 artikla

Toimen vaatimukset

Artiklassa seurataan yleissopimuksen 39 artiklan 1 ja 2 kappaleen ja yleissopimuksen 40 artiklan 7 kappaleen määräyksiä. Uudet määräykset vastaavat nykyisessä järjestelmässä tuomioistuimen jäseniltä edellytetyjä vaatimuksia siten uudistettuina, että niissä on huomioitu uuden Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen pysyvä luonne.

22 artikla

Tuomareiden valinta

Artikla on sisällöltään lähes identtinen yleissopimuksen 39 artiklan 1 ja 2 kappaleen kanssa. Artiklan mukaan parlamentaarinen yleiskokous edelleen valitsee tuomarit, uudesta 20 artiklasta johtuen yhden tuomarin nyt kutakin korkeaa sopimuspuolta kohden tämän valtion laatimalta, kolme ehdokasta käsittävältä listalta.

23 artikla

Toimikausi

Artikla on pitkälle samansisältöinen yleisso-

pimuksen 40 artiklan 1—6 kappaleen kanssa. Tuomarit kuitenkin valitaan kuudeksi vuodeksi, kun nykyisen järjestelmän mukaan heidän toimikautensa kestää yhdeksän vuotta. Tältä osin seurataan yleissopimuksen 22 artiklan 1 kappaleen määräystä toimikunnan jäsenten toimikaudesta. Kuten nykyäänkin, tuomarit voidaan rajoituksetta valita uudelleen. Artiklan 6 kappaleeseen sisällytetyn uuden määräyksen mukaan tuomareiden toimikausi kuitenkin päättyy heidän täyttäessään 70 vuotta. Määräyksen tarkoituksena on varmistaa pysyvän tuomioistuimen toimintakyky. Vastaavanlainen ikäraja sisältyy useimpien sopimusvaltioiden kansalliseen oikeusjärjestykseen. Toisaalta toimikauden päätyttyäkin tuomarit jatkavat niiden tapausten tutkimista, joiden käsittelyyn he ovat jo osallistuneet.

24 artikla

Erottaminen

Artiklan mukaan tuomari, joka ei täytä toimen 21 artiklan edellyttämiä vaatimuksia, voidaan erottaa toimestaan tuomioistuimen muiden tuomareiden kahden kolmasosan ääntenemmistöllä tekemällä päätöksellä. Tämän uuden määräyksen esikuvana on ollut Haagissa toimivan kansainvälisen tuomioistuimen perussäännön (SopS 1/56) 18 artiklan 1 kappale, jossa kuitenkin edellytetään muiden tuomareiden yksimielisyyttä. Määräyksen tarkoituksena on vahvistaa ihmisoikeustuomioistuimen riippumattomuutta.

25 artikla

Sihteeristö ja oikeudelliset sihteerit

Artiklassa mainitaan nyt nimenomaisesti tuomioistuimen sihteeristö. Yleissopimuksessa ei tällaista viittausta ole, vaan nykyisen tuomioistuimen sihteeristöä koskevat määräykset sisältyvät tuomioistuimen työjärjestyksen 3 lukuun. Sihteeristön tehtävistä ja organisaatiosta määrätään 26 artiklan e-kohdan mukaisesti hyväksyttävässä tuomioistuimen työjärjestyksessä. Pääsihteerin ja yhden tai useamman apulaispääsihterin valitsee 26 artiklan d-kohdan nojalla tuomioistuimen täysistunto. Uutena 25 artiklaan sisältyy määräys tuomioistuimen apuna — sihteeristön muun henkilökunnan lisäksi — toimivista oikeudellisista sihteeristä. Tarkoituksena on ollut, että tarvittaessa

kullekin tuomarille voidaan palkata määrääkainen oikeudellinen sihteeri.

26 artikla

Täysistunto

Tuomioistuimen täysistunnon tehtäviä määrittävän 26 artiklan perustana on käytetty a-kohdan osalta yleissopimuksen 41 artiklaa, b- ja c-kohtien osalta toimikunnan työjärjestyksen 24 sääntöä, d-kohdan osalta yleissopimuksen 55 artiklaa ja toisen pöytäkirjan 4 artiklaa sekä e-kohdan osalta tuomioistuimen työjärjestyksen 11 ja 12 sääntöjä. Täysistunnolle ei uudessa tuomioistuimessa kuitenkaan kuulu varsinaisen tuomitsemistoiminta, vaan sen tehtävät ovat luonteeltaan hallinnollisia. Tässä suhteessa tilanne tulee olemaan erilainen kuin nykyisessä tuomioistuimessa, jossa yhdennentoista pöytäkirjan laatimisen jälkeen muutettu tuomioistuimen työjärjestyksen 53 sääntö tosin siirsi suuren osan täysistunnon lainkäyttövalasta perustetulle 19-jäseniselle suurelle jaostolle, mutta samalla jätti täysistunnolle mahdollisuuden osallistua poikkeuksellisen tärkeiden asioiden ratkaisemiseen.

Artiklan mukaan täysistunnossa päätettäviin asioihin kuuluvat erilaiset kokoonpano- ja henkilövalinnat sekä tuomioistuimen työjärjestyksen hyväksyminen. Yleissopimuksen määräyksiä täydentävässä tuomioistuimen työjärjestyksessä määrätään paitsi täysistunnolle kuuluvista hallinnollisluonteisista tehtävistä myös monista muista tuomioistuimen käytännössä noudatettavista menettelytavoista. Pöytäkirjan valmistelussa eräänä keskeisenä ajatuksena olikin sisällyttää tärkeimmät valvontajärjestelmää koskevat määräykset muutettuun yleissopimukseen ja jättää tuomioistuimelle laaja harkintavalta päättää menettelynsä yksityiskohdista.

27 artikla

Komiteat, jaostot ja suuri jaosto

Artiklassa annetaan määräyksiä tuomioistuimen organisatorisesta ja tuomareita koskevasta kokoonpanosta valituksen käsittelyn eri vaiheissa. Sen taustana ovat yleissopimuksen 20 artiklan 3 kappale ja yleissopimuksen 43 artikla.

Artiklan mukaan tuomioistuin tekee päätöksiä komiteoissa (3 tuomaria), jaostoissa (7 tuomaria) ja suuressa jaostossa (17 tuomaria).

Lisäksi uuden 43 artiklan 2 kappaleen nojalla suuren jaoston lautakunta (5 tuomaria) ratkaisee pyynnön asian siirtämisestä suuren jaoston käsiteltäväksi.

Jaostot asettavat komiteat määrääjäksi. Myös toimikunnan komiteat asetetaan toimikunnan työjärjestyksen 27 säännön 2 kohdan mukaan tietyksi ajaksi. Komiteoiden kokoonpanon osalta on huomattava, että muutetun 27 artiklan 2 kappale ei sisällä vaatimusta kansallisen tuomarin osallistumisesta asian komiteavaiheessa tapahtuvaan käsittelyyn. Komiteoilla on 28 artiklan nojalla toimivalta yksimielisen äänestystuloksen perusteella päättää, ettei 34 artiklan nojalla tehtyä yksilövalitusta oteta tutkittavaksi tai että se poistetaan asialistalta.

Täysistunto asettaa 26 artiklan b-kohdan nojalla jaostot tietyksi ajaksi. Tämä vastaa toimikunnan työjärjestyksen 24 säännön 3 kappaleen nojalla sovellettavaa järjestelmää, jossa jaostot asetetaan kolmen vuoden määräajaksi. Sen sijaan yleissopimuksen 43 artiklaan ja tuomioistuimen työjärjestyksen 21 sääntöön perustuvassa nykyisessä järjestelmässä jaosto muodostetaan presidentin toimenpitein erikseen kunkin tapauksen käsittelyä varten. Yleissopimuksen sopimuspuolten lukumäärän pian ylittäessä 35 valtiota olisi siten viiden jaoston perustaminen mahdollista. Jaostot päättävät valtiovalitusten sekä sellaisten yksilövalitusten, joita ei komitean päätöksellä ole jätetty tutkittavaksi ottamatta tai poistettu listalta, tutkittavaksi ottamisesta ja asiasisällöstä.

Täysistunnon tehtävänä on 26 artiklan c-kohdan nojalla valita jaostojen presidentit, joihin kuulunevat tuomioistuimen presidentti ja varapresidentit.

Jaostoon kuuluu 27 artiklan 2 kappaleen mukaan viran puolesta myös asianomainen kansallinen tuomari. Hänen osallistumistaan valituksen käsittelyyn jaostossa on perusteltu sillä, että tuomioistuimella itsellään tulee olla erityistä tietoa vastaajana olevan valtion kansallisesta lainsäädännöstä tai muista olosuhteista. Jos kansallinen tuomari ei jääviyden vuoksi tai muusta syystä voi ottaa osaa asian käsittelyyn, asianosainen sopimuspuoli voi valita hänen sijaansa tilapäisen kansallisen tuomarin. Samanlaista menettelyä noudatetaan nykyisessä järjestelmässä.

Muutoin jaostojen kokoonpano on jätetty uuden tuomioistuimen työjärjestyksessä ratkaistavaksi. Nykyisessä tuomioistuimessa jaostojen maantieteellisen tasapuolisuuden varmis-

tamiseksi noudatetaan 27 päivänä huhtikuuta 1995 muutetun tuomioistuimen työjärjestyksen 21 artiklan mukaista menettelyä, jossa tuomarit on jaoston muodostamista varten jaettu kolmeen maantieteelliseen ryhmään, joista kustakin arvotaan jaostossa istuvat tuomarit.

Suuri jaosto ratkaisee sen käsiteltäviksi 30 ja 43 artiklan mukaisesti saatetut yksilö- ja valtiovalitukset. Sen tehtävänä on varmistaa tuomioistuimen oikeuskäytännön yhtenäisyys ja korkeatasoisuus. Tämän vuoksi suureen jaostoon 27 artiklan 3 kappaleen nojalla kuuluu viran puolesta tuomioistuimen presidentti ja varapresidentit sekä jaostojen presidentit. Vaatimus kansallisen tuomarin mukanaolosta koskee 27 artiklan 2 kappaleen mukaan myös suurta jaostoa. Suuri jaosto päättää myös 47–49 artiklassa tarkoitetuista neuvoo-antavista lausunnoista. Tuomioistuimen työjärjestyksessä ratkaistavaksi on jätetty se, perustetaanko suuri jaosto määrääjäksi vai — kuten nykyisessä tuomioistuimessa — kutakin tapausta varten erikseen.

Muut kuin edellä mainitut suuren jaoston tuomarit valitaan tuomioistuimen työjärjestyksessä edellytetyllä tavalla. Mikäli kuitenkin asia on 43 artiklan nojalla siirretty suureen jaostoon, eivät tuomion antaneen jaoston jäsenet saa osallistua asian käsittelyyn suuressa jaostossa. Tämän järjestelyn tarkoituksena on ollut varmistaa, että asiassa tapahtuu todellinen uusi käsittely.

Poikkeus edellä mainittuun periaatteeseen on tehty asian ratkaisseen jaoston presidentin ja kansallisen tuomarin osalta. Edellisen osallistumista on pidetty tärkeänä oikeuskäytännön yhtenäisyyden saavuttamiseksi ja jälkimmäisen sen välttämiseksi, ettei tuomioistuimen oikeuskäytännön kannalta keskeisimpään elimeen tarvitsisi pysyväisluonteisesti nimetä tilapäistä kansallista tuomaria. Järjestelmää, jossa täysipäiväisesti toimiva pysyvä kansallinen tuomari toimisi jaostossa ja tilapäinen kansallinen tuomari suuressa jaostossa ei pidetty toteuttamiskelpoisena. Jaoston presidentti ja kansallinen tuomari voivat lisäksi informoida suuren jaoston muita tuomareita asian aikaisemmasta käsittelystä.

28 artikla

Komiteoiden päätökset valitusten jättämisestä tutkittavaksi ottamatta

Artiklan esikuvana on ollut toimikunnan

komiteoita koskeva yleissopimuksen 20 artiklan 3 kappale. Menettelyllä pyritään jo käsittelyn varhaisessa vaiheessa lopullisesti karsimaan ne rekisteröidyt yksilövalitukset, jotka eivät täytä muodollisia edellytyksiä tai joilla asiallisista syistä ei selvästikään ole menestymisen mahdollisuuksia. Kolmesta tuomarista koostuvan komitean päätös edellyttää yksimielisyyttä. Uuden 45 artiklan 1 kappaleen mukaan päätös on perusteltava, mutta kuten nykyäänkin, se voi tapahtua varsin kaavamaisessa muodossa. Valtiovalituksia ei komiteamenettely koske.

29 artikla

Jaostojen päätökset tutkittavaksi ottamisesta ja asiasisällöstä

Mikäli komiteapäätöstä ei tehdä, jaosto päättää 29 artiklan 1 nojalla yksilövalitusten tutkittavaksi ottamisesta. Valtiovalituksia ei käsitellä komiteoissa, joten niiden tutkittavaksi ottamista koskeva, 29 artiklan 2^a kappaleen mukainen käsittely tapahtuu aina ensimmäisen kerran jaostotasolla. Menettely tapahtunee pääsääntöisesti vastaavalla tavalla kuin toimikunnassa sen työjärjestyksen IV luvun mukaan. Kuitenkin 35 artiklan 4 kappaleen nojalla jaosto voi enemmistöpäätöksellään hylätä jo tutkittavaksi otetun valituksen, jos se myöhemmässä käsittelyssä katsoo, ettei valitus täytäkään 35 artiklassa asetettuja tutkittavaksi ottamisen edellytyksiä.

Valituksen tutkittavaksi ottamista koskeva päätös on 29 artiklan 3 kappaleen nojalla tehtävä erillisenä, mutta se voidaan poikkeustapauksissa antaa asiasisältöä koskevan tuomion yhteydessä. Pöytäkirjalla muutettu yleissopimus jättää kuitenkin jossain määrin avoimeksi sen, missä muodossa 35 artiklan 4 kappaleessa viitattu negatiivinen ratkaisu tehdään. Jos se tapahtuu päätöksen muodossa, ratkaisu on lopullinen eikä valittaja voi sitä 43 artiklan nojalla saattaa suuren jaoston käsiteltäväksi. Tämä vastaa nykyistä toimikunnan ja tuomioistuimen toimivaltasuhteissa noudatettua käytäntöä. Ratkaisun kirjoittaminen osaksi jaoston tuomiota antaisi valittajalle mainitun lisämahdollisuuden, mutta seurauksena olisi suuren jaoston ja erityisesti sen lautakunnan työmäärän huomattava kasvu. Noudatettavasta menettelystä määrättäneen tuomioistuimen työjärjestyksessä.

Jaoston tutkittavaksi ottamista koskevan

ratkaisun, niin positiivisen kuin negatiivisenkin, tulee 45 artiklan 1 kappaleen mukaan olla perusteltu. Tarkoituksena on ollut, että jaosto — muun muassa sovintoneuvottelujen helpottamista varten — perustelisi positiivisen päätöksensä toimikunnan käyttämiä erittäin niukoja perusteluja laajemmin. Tästä huolimatta nämä perustelut voivat olla melko summaarisia.

Jos tuomioistuin ottaa asian tutkittavakseen, se 38 artiklan b-kohdan mukaisesti asettuu osapuolten käytettäväksi sovintoratkaisun tekemistä varten. Tässä yhteydessä se voi ilmaista alustavan kantansa siitä, onko ihmisoikeusloukkaus tapahtunut vai ei.

Jos sovintoa ei synny, jaosto päättää valituksen asiasisällöstä tuomiolla.

30 artikla

Luopuminen toimivallasta suuren jaoston hyväksi

Artikla perustuu tuomioistuimen työjärjestyksen 53 säännön 1 kappaleeseen, mutta eroaa tästä siinä, ettei toimivallasta luopuminen ole miltään osin pakollista. Artiklan tarkoituksena on pyrkiä varmistamaan, että tuomioistuimen oikeuskäytännön yhtenäisyyden ja kehityksen kannalta keskeiset tapaukset voidaan viivyttyksettä siirtää suuren jaoston käsiteltäväksi. Jotta 43 artiklassa tarkoitettu mahdollisuus saada asia käsiteltyksi sekä jaostossa että suuressa jaostossa voisi toteutua, osapuolille on annettu oikeus estää jaostoa luopumasta toimivallastaan suuren jaoston hyväksi.

31 artikla

Suuren jaoston toimivaltuudet

Suuren jaoston toimivalta vastaa tuomioistuimen työjärjestyksen 53 säännössä ja toisen pöytäkirjan 3 artiklan 1 kappaleessa nykyisen tuomioistuimen täysistunnolle ja suurelle jaostolle kuuluvaa tuomiovaltaa. Täysistunnolle jää vain tuomioistuimen hallintoon liittyviä tehtäviä.

Suuren jaoston toimivalta käsittää 30 artiklan tai 43 artiklan mukaisesti sen käsiteltäväksi saatetut yksilö- ja valtiovalitukset sekä 47 artiklan nojalla ministerikomitean tekemät pyynnöt neuvoa-antaviksi lausunnoiksi.

32 artikla

Tuomioistuimen toimivalta

Artikla seuraa yleissopimuksen 45 ja 49

artiklaa sekä toisen pöytäkirjan 1 artiklan 1 kappaletta ja 2 artiklaa. Sen mukaan tuomioistuimen toimivalta käsittää yksilö- ja valtiovalitukset sekä neuvoa-antavat lausunnot. Tuomioistuin itse ratkaisee kiistan toimivaltansa laajuudesta.

33 artikla

Valtiovalitukset

Artikla vastaa yleissopimuksen 24 artiklaa, jossa määrätään toimikunnan vastaavasta toimivallasta. Sen mukaan sopimuspuoli voi suoraan sopimuksen nojalla tehdä uudelle tuomioistuimelle valtiovalituksen toista sopimuspuolta vastaan. Yleissopimuksen 46 artiklan kaltaista selitystä tuomioistuimen pakollisen tuomiovalan tunnustamisesta ei siis enää tarvita.

34 artikla

Yksilövalitukset

Artiklan taustana on yleissopimuksen 25 artikla. Muutetun 34 artiklan mukaan yksityishenkilö, kansalaisjärjestö tai ryhmä voi kuitenkin tehdä sopimuspuolta vastaan yksilövalituksen suoraan artiklan antaman oikeuden nojalla ilman, että sopimusvaltion tulisi erikseen selittää tunnustavansa tuomioistuimen toimivallan ottaa vastaan mainitunlaisia valituksia. Myöskään yleissopimuksen 46 artiklan kaltaista tuomioistuimen tuomiovallan erillistä tunnustamista ei enää tarvita. Uudistus vastaa nykytilannetta, sillä kaikki sopimusvaltiot ovat joko pysyvästi, kuten Suomi, tai määräajaksi tunnustaneet sekä toimikunnan toimivallan ottaa vastaan yksilövalituksia että tuomioistuimen tuomiovallan tutkia niitä vastaan tehdyt valitukset. Lisäksi tämänlaajuisen ihmisoikeuksien valvontajärjestelmän hyväksyminen on käytännössä muodostunut yhdeksi Euroopan neuvoston jäsenyyden ehdoksi.

Muutetussa 34 artiklassa taattu suora valitusoikeus tuo yksityiselle valittajalle vastaajavaltion kanssa tasavertaisen aseman tuomioistuimessa käytävässä prosessissa. Yleissopimuksen 44 ja 48 artikla eivät anna tällaiselle valittajalle lainkaan oikeutta saattaa asiaa tuomioistuimen käsiteltäväksi. Mainittuja määräyksiä muuttanut yhdeksäs pöytäkirjakaan ei tässä suhteessa sisällä rajoittamatonta oikeutta, vaan kysymys asian siirtämisestä tuomiois-

tuimeen käsitellään ensin tuomioistuimen lautakunnassa, joka voi päättää, ettei tuomioistuin ota asiaa käsiteltäväkseen.

Muutetulla 33 ja 34 artiklalla toteutettava järjestelmä merkitsee samalla sitä, että ministerikomitea menettää yleissopimuksen 32 artiklan mukaisen toimivaltansa päättää ihmisoikeusloukkauksen olemassaolosta.

35 artikla

Tutkittavaksi ottamisen edellytykset

Artiklan 1, 2 ja 3 kappale sisältävät ne edellytykset, jotka erityisesti yksilövalituksen on täytettävä, jotta se voitaisiin ottaa tutkittavaksi. Edellytykset ovat samat kuin yleissopimuksen 26 ja 27 artiklan 2—4 kappaleissa. Tarkoituksena on, että uudella tuomioistuimella olisi jo käsittelyn varhaisessa vaiheessa käytettävissään tehokas menettely sellaisten yksilövalitusten poistamiseksi, jotka eivät täytä muotovaatimuksia tai joilla ei asiasisältönsäkään puolesta ole menestymisen mahdollisuuksia. Artiklalla on tarkoitettu jatkaa toimikunnan nykyisin noudattamaa käytäntöä.

Komitean päätös jättää valitus tutkittavaksi ottamatta on lopullinen. Artiklan 4 kappaleen nojalla kuitenkin jaosto ja suuri jaosto voivat milloin tahansa ennen tuomionsa antamista enemmistöpäätöksellä jättää tutkittavaksi ottamatta valituksen, joka on jo otettu tutkittavaksi mutta joka ei täytäkään 1—3 kappaleessa asetettuja edellytyksiä. Tämä vastaa yleissopimuksen 29 artiklan määräystä toimikunnan vastaavasta toimivallasta, joka kuitenkin edellyttää kahden kolmasosan ääntenemmistöstä.

36 artikla

Sivuväliintulo

Artiklan 1 kappale perustuu yleissopimuksen 48 artiklan b-kohtaan ja 2 kappale pitkälle vastaa tuomioistuimen työjärjestyksen 39 säännön 2 kappaletta.

Yleissopimuksen 48 artiklan b-kohta antaa sille sopimuspuolelle, jonka kansalaisen väitetään olevan loukkauksen kohteena, oikeuden viedä asia tuomioistuimeen ja samalla osapuolen aseman tässä prosessissa. Muutetun yleissopimuksen mukaisessa järjestelmässä samankaltainen määräys ei ole tarpeellinen sen vuoksi, että yksityisellä valittajalla itsellään on 34 artiklan nojalla suora pääsy tuomioistuimeen. Tämän vuoksi edellä mainitulle sopimuspuolel-

le on 36 artiklan 1 kappaleessa annettu oikeus jaostossa ja suuressa jaostossa käsiteltävissä asioissa esittää kirjallisia huomioita ja osallistua suulliseen käsittelyyn.

Artiklan 2 kappaleessa tarkoitetun pyynnön kohteena voi, kuten nykyäänkin, olla niin luonnollinen henkilö kuin oikeushenkilökin.

Sopimusvaltio ei tule jutun osapuoleksi, vaikka se käyttäisikin sille 36 artiklan 1 kappaleessa tarkoitettua oikeutta. Sama johtopäätös pätee artiklan 2 kappaleen mukaiseen sivuliittuloon.

37 artikla

Valituksen poistaminen asialistalta

Artikla, joka koskee sekä yksilö- että valtiotalituksia, on yhtenevä yleissopimuksen 30 artiklan 1 ja 3 kappaleen kanssa.

38 artikla

Asian tutkiminen ja sovintomenettely

Artiklan 1 kappale on toimituksellisesti lyhennetty ja yksinkertaistettu versio yleissopimuksen 28 artiklan 1 kappaleesta.

Kappaleen b-kohdassa mainittuja sovintoneuvotteluja voidaan käydä esimerkiksi tuomioistuimen pääsihteerin ja esittelevän tuomarin avustuksella. Vastaavasti on menetelty toimikunnan käytännössä toimikunnan työjärjestyksen 34 säännön 1 ja 2 kappaleen nojalla.

Artiklan 2 kappale sovintomenettelyn luottamuksellisuudesta pyrkii edistämään mahdollisuuksia osapuolten välisen sovinnon aikaansaamiseksi. Vastaavanlaista luottamuksellisuutta noudatetaan nykyään toimikunnan koko käsittelyssä toimikunnan työjärjestyksen 17 säännön 2 kappaleen nojalla. Muutoin tuomioistuinkäsittely on 40 artiklassa mainituin poikkeuksin julkinen.

39 artikla

Sovintoratkaisu

Artikla on yhdistetty versio yleissopimuksen 28 artiklan 2 kappaleesta ja tuomioistuimen työjärjestyksen 51 säännön 2 kappaleesta.

40 artikla

Julkinen käsittely ja asiakirjajulkisuus

Artiklan 1 kappale on identtinen tuomiois-

tuimen työjärjestyksen 18 säännön kanssa ja 2 kappale lyhennetty versio työjärjestyksen 58 säännön 2 kappaleesta.

Artikla merkitsee julkisuusperiaatteen pääsääntöistä noudattamista valitusten käsittelyssä. Kuten edellä viitatuista tuomioistuimen työjärjestyksen määräyksistä käy ilmi, nykyinen tuomioistuin noudattaa tätä periaatetta omassa käsittelyssään. Sen sijaan toimikunnan käsittely on yleissopimuksen 33 artiklan ja toimikunnan työjärjestyksen 17 säännön 2 kappaleen nojalla kokonaisuudessaan luottamuksellista. Myös ministerikomiteassa yleissopimuksen 32 artiklan nojalla tapahtuva ihmisoi-keusvalitusten käsittely on luottamuksellista. Kaikkien mainittujen valvontaelinten luottamuksellisina pidettäviin asiakirjoihin sovelletaan asetuksen sisältävä eräitä poikkeuksia yleisten asiakirjojen julkisuudesta 1 §:n 1 momentin 2 kohtaa (1558/94).

Artiklan 1 kappaleen nojalla tuomioistuimen pitämä suullinen käsittely on julkinen, jollei tuomioistuin poikkeuksellisesti toisin päättä. Tarkoituksena on ollut, että tällainen käsittely yleensä järjestettäisiin tuomioistuimen jaostossa käsiteltävissä asioissa sekä myös suuren jaoston käsiteltäväksi tulevissa tuomioistuimen oikeuskäytännön ja kehityksen kannalta tärkeissä kysymyksissä. Toimikunnassa nykyään vain harvoin pidetään suullinen käsittely, joka sitä paitsi aina tapahtuu suljettujen ovien takana. Ministerikomiteassa pidettävään suullisesti tapahtuvaan käsittelyyn ei taas valittaja voi osallistua. Näin ollen uuden järjestelmän voimaantulo merkitsee julkisten suullisten käsitte-lyjen moninkertaistumista.

Artiklan 2 kappale antaa yleisölle oikeuden tutustua tuomioistuimen kansliaan toimitettuihin jutun asiakirjoihin, jollei tuomioistuimen presidentti toisin päättä. Määräys ei siten edellytä niiden julkaisemista. Julkaisuvelvollisuus koskee muutetun yleissopimuksen 44 artiklan 3 kappaleen mukaisesti vain tuomioistuimen lopullisia tuomioita.

41 artikla

Kohtuullinen hyvitys

Artikla on lyhennetty ja yksinkertaistettu versio yleissopimuksen 50 artiklasta. Se ei sisällä asiallista muutosta aikaisempaan oikeus-tilaan.

42 artikla

Jaostojen tuomiot

Tuomioistuimen jaosto antaa, kuten nykyisessä järjestelmässäänkin, päätöksensä tuomion muodossa. Koska 43 artikla mahdollistaa asian siirtämisen suurelle jaostolle, tämä tuomio ei kuitenkaan voi tulla lopulliseksi sen antamishetkellä. Jaoston tuomio jää lopulliseksi vain, jos suuri jaosto ei käsittele asiaa. Tätä koskevat edellytykset on todettu 44 artiklan 2 kappaleessa. Jos jaoston tuomio ei tule lopulliseksi, ei sitä mainitun artiklan 3 kappaleen mukaisesti julkaista. Se on kuitenkin 40 artiklan 2 kappaleen nojalla julkinen asiakirja.

43 artikla

Siirtäminen suurelle jaostolle

Artikla — luettuna yhdessä 30 artiklan kanssa — sisältää sen kompromissin, joka oli edellytyksenä pöytäkirjan aikaansaamiselle. Määräys koskee mahdollisuutta käsitellä asia jaoston antaman tuomion jälkeen vielä suuressa jaostossa.

Muutetun 43 artiklan 1 ja 2 kappaleesta käy ilmi, että jutun osapuolet voivat poikkeustapauksissa ja silloinkin vain tärkeäksi katsottavissa asioissa pyytää asian siirtämistä suurelle jaostolle. Määräaika pyynnön tekemiselle on kolme kuukautta. Se, että osapuoli on 30 artiklan nojalla estänyt jaostoa luopumasta toimivallastaan suuren jaoston hyväksi, ei estä samalla perusteellakaan tapahtuvaa siirtopyyntöä. Tämä mahdollisuus saada tuomioistuimelta samassa asiassa kaksi erillistä tuomiota muodostaa edellä mainitun kompromissin ytimen. Kuten muutetun 29 artiklan yhteydessä esitetystä käy ilmi, tuomioistuimen työjärjestyksessä määrättäväksi on jäänyt se, voiko valittajan siirtopyyntö valituksen asiasisällön lisäksi koskea myös kysymystä valituksen tutkittavaksi ottamisesta.

Pyynnön hyväksymiselle 43 artiklan 2 kappaleessa asetetut edellytykset vastaavat pitkälle yhdeksännen pöytäkirjan 5 artiklan 2 kappaleella muutetun yleissopimuksen 48 artiklan 2 kappaleella, mutta ositaan myös tuomioistuimen työjärjestyksen 53 sääntöä ja uutta 30 artiklaa. Asian käsittely suuressa jaostossa 43 artiklan 3 kappaleen mukaisesti edellyttää sitä, että viidestä tuomarista koostuva suuren jaoston lautakunta katsoo 2 kappaleessa viitattujen

edellytysten täyttyvän. Näiden edellytysten tiukka soveltaminen on keskeistä uuden valvontajärjestelmän toimivuuden kannalta. Jos lautakunta hylkää pyynnön, jaoston tuomio tulee 44 artiklan 1 kappaleen c-kohdan nojalla lopulliseksi. Pääinvastaisessa tapauksessa suuri jaosto 43 artiklan 3 kappaleen nojalla päättää asiasta tuomiolla. Muutetun 45 artiklan 1 kappaleesta ilmenee, ettei lautakunnan päätöstä perustella.

Muutetun 43 artiklan 2 kappaleessa mainittuna yleissopimuksen tai sen lisäpöytäkirjojen tulkintaan liittyvänä tärkeänä kysymyksenä voidaan pitää esimerkiksi kysymystä, josta tuomioistuin ei ole aikaisemmin lausunut ja jonka ratkaisemisella voidaan katsoa olevan merkitystä tuomioistuimen oikeuskäytännön vastaisen kehityksen kannalta, sekä kysymystä, jonka ratkaisu poikkeaa vakiintuneesta oikeuskäytännöstä. Vastaavanlainen yleissopimuksen tai sen lisäpöytäkirjojen soveltamiseen liittyvä tärkeä kysymys voi olla esillä silloin, kun tuomioistuimen ratkaisun johdosta osapuolena olevan valtion on tehtävä huomattavia muutoksia kansalliseen lainsäädäntöön tai oikeuskäytäntöön. Pöytäkirjaa selittävän kommentaarin mukaan yleistä merkittävyyttä omaava tärkeä asia saattaa olla kysymyksessä silloin, kun asian ratkaisulla voidaan katsoa olevan huomattavaa poliittista merkitystä.

44 artikla

Lopulliset tuomiot

Artiklan 1 kappale perustuu yleissopimuksen 52 artiklaan ja artiklan 3 kappale tuomioistuimen työjärjestyksen 58 säännön 1 kappaleeseen. Uudesta järjestelmästä seuraa, että suuren jaoston tuomiot ovat heti lopullisia. Jaoston tuomio tulee muutetun 44 artiklan 2 kappaleen a- ja b-kohdan nojalla lopulliseksi kolmen kuukauden kuluttua tuomiosta, jolleivät osapuolet tätä ennen tee 43 artiklassa tarkoitettua siirtopyyntöä tai ilmoita luopuvansa sen tekemisestä. Muussa tapauksessa jaoston tuomio tulee lopulliseksi 44 artiklan 2 kappaleen a- ja c-kohdan mukaisesti sinä päivänä, kun osapuolet ovat ilmoittaneet, etteivät ne tule pyytämään asian siirtämistä suurelle jaostolle tai kun suuren jaoston lautakunta on hylännyt tehdyn siirtopyynnön. Kuten nykyäänkin, tuomioistuimen lopullinen tuomio julkaistaan. Tämä ilmenee artiklan 3 kappaleesta.

45 artikla

Tuomioiden ja päätösten perustelut

Artikla perustuu tuomioiden osalta yleissopimuksen 51 artiklaan ja tutkittavaksi ottamista koskevien päätösten osalta toimikunnan työjärjestyksen 52 säännön 2 kappaleeseen.

Muutetun 45 artiklan 1 kappaleen perusteluvaatimus koskee jaoston ja suuren jaoston antamia tuomioita sekä sellaisia tuomioistuimen päätöksiä, joilla asia on otettu tai jätetty ottamatta tutkittavaksi. Näin ollen suuren jaoston lautakunnan 43 artiklan nojalla tekemää päätöstä siirtopyynnön hyväksymisestä tai hylkäämisestä ei perustella. Sovintoratkaisua koskevan päätöksen sisällöstä on määrätty erikseen 39 artiklassa.

Tarkoituksena on ollut, että komitean päätökset voitaisiin, kuten toimikunnan käytännössä, perustella varsin kaavamaisesti. Sen sijaan toimikunnan hyvin suppeasta perustelukäytännöstä luovuttaisiin jaoston päätöksellä tutkittavaksi otettujen valitusten osalta. Tällaistenkin päätösten perustelut silti voisivat olla melko summaarisia. Ratkaisut, joiden nojalla valitus jätetään tutkittavaksi ottamatta, perusteltaisiin yhtä laajasti kuin nykyäänkin.

Muutetun 45 artiklan 2 kappaleen nojalla tuomari voi edelleen liittää tuomioon erillisen mielipiteensä. Nykyisen tuomioistuimen työjärjestyksen 55 säännön 2 kohdan mukaan tämä tarkoittaa täydentävää tai eriyvää erillistä mielipidettä taikka pelkkää erimielisyyden toteamista.

46 artikla

Tuomioiden sitovuus ja täytäntöönpano

Artikla on yhdistetty versio yleissopimuksen 53 ja 54 artiklasta. Muutetun 46 artiklan 1 kappaleen mukaan tuomioistuimen tuomio, kuten nykyäänkin, sitoo vain jutun valtio-osapuolia. Artiklan 2 kappaleessa säilytetään ministerikomitean toimivalta valvoa tuomion täytäntöönpanoa. Tämän toimivallan tehokasta käyttöä voidaan pitää keskeisenä valvontajärjestelmän uskottavuuden kannalta.

47 artikla

Neuvoa-antavat lausunnot

Yhdenneltoista pöytäkirjalla on tuomioistuimen neuvoa-antavia lausuntoja koskevat määräykset kokonaisuudessaan ja lähes muut-

tamattomina siirretty yleissopimuksen II osaan, sen 31 artiklan b-kohtaan sekä 47—49 artiklaan.

Toinen pöytäkirja siten lakkaa olemasta voimassa.

Tuomioistuimen neuvoa-antavia lausuntoja koskevaa järjestelmää ei ole koskaan käytetty. Sen tarkoituksenmukaisuus nykyisessä muodossaan otettaneenkin lähivuosina erillisen tarkastelun kohteeksi.

Yhdennentoista pöytäkirjan 1 artiklan 1 kappale on identtinen ja 2 kappale lähes identtinen toisen pöytäkirjan 1 artiklan vastaavan kappaleen kanssa.

Artiklan 3 kappale vastaa toisen pöytäkirjan vastaavaa kappaleetta. Ministerikomitean päätöksenteossa tarvittava ääntenenemmistö on kuitenkin yksinkertainen enemmistö toimivaltaisista jäsenistä viimeksi mainitussa määräyksessä edellytetyn kahden kolmasosan sijasta. Muutoksella on otettu huomioon kymmenennen pöytäkirjan 1 artiklaan sisältyvä yleissopimuksen 32 artiklan 1 kappaleen vastaava muutos. Kymmenes pöytäkirja ei ole vielä tullut voimaan.

48 artikla

Tuomioistuimen neuvoa-antava toimivalta

Artikla on samansisältöinen toisen pöytäkirjan 2 artiklan kanssa.

49 artikla

Neuvoa-antavien lausuntojen perustelut

Artikla on identtinen toisen pöytäkirjan 3 artiklan 2—4 kappaleen kanssa.

50 artikla

Tuomioistuimen kustannukset

Artikla on sanonnallisesti ajanmukaistettu versio yleissopimuksen 58 artiklasta.

51 artikla

Tuomareiden erioikeudet ja vapaudet

Artikla vastaa yleissopimuksen 59 artiklaa. Artiklan soveltaminen uuteen tuomioistuimeen kuitenkin edellyttää muutoksia siihen järjestelmään, jota tällä hetkellä noudatetaan Euroopan ihmisoikeustoimikunnan ja ihmisoikeustuomioistuimen käsittelyihin osallistuvia henkilöitä koskevan eurooppalaisen sopimuksen

(SopS 19—20/91) sekä Euroopan neuvoston erioikeuksia ja vapauksia (SopS 80/89) koskevaan yleissopimukseen tehtyjen toisen, neljännen ja viidennen lisäpöytäkirjan nojalla. Mainitut muutokset, joiden tulisi tulla voimaan samanaikaisesti yhdennentoista pöytäkirjan voimaantulon kanssa, näyttäisivät siirtymäsäännösten mukainen järjestelmän huomioon otettavan parhaiten toteutettavissa uuden eurooppalaisen sopimuksen ja vastaavasti kuudennen lisäpöytäkirjan solmimisella. Ihmisoikeusvalvontajärjestelmän parantamista käsittelevän asiantuntijakomitean valmistelemat uudet sopimukset voitaneen avata allekirjoitettavaksi vuonna 1996.

2 artiklan 1—7 kappale sisältävät yhdennessätoista pöytäkirjasta johtuvat välttämättömät toimitukselliset muutokset yleissopimuksen ja sen pöytäkirjojen määräyksiin. Lisäksi muutkin kuin edellä kerrotut yleissopimuksen sekä sen lisäpöytäkirjojen määräykset varustetaan pöytäkirjan liitteestä ilmenevillä, muutetun yleissopimuksen määräyksiä selittävillä otsikoilla, joilla ei kuitenkaan ole oikeudellista merkitystä.

Artiklan 5 kappaleen b-kohdan nojalla lisätään neljännen lisäpöytäkirjan 5 artiklaan uusi 5 kappale. Sen mukaan erillistä selitystä tuomioistuimen tuomiovallan tunnustamisesta edelleen edellytetään valtiolta, joka ulottaa yksilövalitusoikeuden koskemaan aluetta, jonka kansainvälisistä suhteista se on yleissopimuksen uuden 56 eli aikaisemman 63 artiklan nojalla ilmoittanut vastaavansa. Yhdennentoista pöytäkirjan 2 artiklan 7 kappaleen b-kohdan nojalla myös seitsemännen lisäpöytäkirjan 6 artiklaan lisätään vastaavansisältöinen 6 kappale.

Artiklan 8 kappaleen nojalla yhdeksäs pöytäkirja kumotaan.

Kymmenettä pöytäkirjaa ei yhdennentoista pöytäkirjan 2 artiklassa erikseen mainita. Joka tapauksessa se — vaikka tulisikin voimaan ennen yhdettätoista pöytäkirjaa — menettää merkityksensä jälkimmäisen pöytäkirjan voimaantullessa.

3 artikla sisältää tavanomaiset loppumääräykset Euroopan neuvoston jäsenvaltioiden liittymisestä pöytäkirjaan.

4 artikla sisältää määräyksen pöytäkirjan voimaantulosta. Sen mukaan pöytäkirja tulee voimaan vuosi sen jälkeen, kun kaikki yleissopimuksen osapuolet ovat 3 artiklan määräysten

mukaisesti ilmaisseet suostumuksensa siihen, että pöytäkirja sitoo niitä. Kuitenkin uudet tuomarit voidaan valita ja muihin tarpeellisiin toimenpiteisiin, esimerkiksi tuomioistuimen työjärjestyksen laatimiseen, on mahdollista ryhtyä välittömästi kaikkien yleissopimusten osapuolten annettua suostumuksensa.

5 artiklan 1 kappale sisältää määräyksen nykyisen ihmisoikeustuomioistuimen tuomareiden, pääsihteerin ja apulaispääsihteerin sekä ihmisoikeustoimikunnan jäsenten toimikauden päättymisestä pöytäkirjan voimaantulopäivänä. Koska 4 artiklan mukaan uusien tuomareiden valintaan voidaan ryhtyä jo vuotta aikaisemmin, uusi tuomioistuin voi aloittaa työnsä välittömästi pöytäkirjan voimaantulon jälkeen.

Artiklan 2—6 kappaleissa annetaan yksityiskohtaiset määräykset siitä siirtymäkauden menettelystä, jota pöytäkirjan voimaantullessa noudatetaan eri toimielimissä vireillä oleviin valituksiin nähden.

6 artiklan nojalla yleissopimuksen 25 ja 46 artiklan mukaisesti annettuihin selityksiin sisältyvä, niiden antamista edeltävää aikaa koskeva rajoitus säilyy voimassa myös uuden ihmisoikeustuomioistuimen toimivaltaan nähden.

7 artikla sisältää tavanomaisen loppumääräyksen Euroopan neuvoston pääsihteerin pöytäkirjaan liittyviä toimia, ilmoituksia ja selityksiä koskevasta ilmoitusvelvollisuudesta.

2. Voimaantulo

Yhdestoista pöytäkirja tulee kansainvälisesti voimaan seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä sen jälkeen, kun on kulunut vuosi siitä päivästä, jona kaikki yleissopimuksen osapuolet ovat pöytäkirjan 3 artiklan määräysten mukaisesti ilmaisseet suostumuksensa siihen, että pöytäkirja sitoo niitä.

Uudet tuomarit kuitenkin voidaan valita ja muihin tarpeellisiin toimenpiteisiin uuden tuomioistuimen perustamiseksi voidaan ryhtyä pöytäkirjan määräysten mukaisesti siitä päivästä lukien, jolloin kaikki yleissopimuksen osapuolet ovat ilmaisseet sitoutuvansa noudattamaan pöytäkirjaa.

Esitykseen sisältyvä laki on tarkoitettu tulemaan voimaan samanaikaisesti pöytäkirjan kanssa.

3. Säättämisjärjestys

3.1. Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus

Yleissopimuksen yhdennellätoista pöytäkirjalla uudistetaan perusteellisesti yleissopimuksella perustettu ihmisoikeuksien valvontajärjestelmä. Pöytäkirjalla muutetulla yleissopimuksella perustetaan yleissopimuksen aikaisemmat valvontaelimet korvaava uusi Euroopan ihmisoikeustuomioistuin, jonka tuomiot olisivat yksittäistapauksessa osapuolena olevaa sopimuspuolta sitovia (46 artikla). Tuomioistuin voisi myös tarvittaessa myöntää loukatulle osapuolelle kohtuullisen hyvityksen (41 artikla). Tuomioistuimen tällainen toimivalta — samoin kuin jo nykyinen valvontajärjestelmä — merkitsee rajoitusta Suomen valtiolliseen täysivaltaisuuteen, joka on vahvistettu hallitusmuodon 1 ja 2 §:ssä.

Yhdennellätoista pöytäkirjassa määrätään tuomioistuimen toimivallasta ottaa vastaan valituksia, joissa yksityishenkilö, kansalaisjärjestö tai ryhmä väittää jonkun korkeista sopimuspuolista loukanneen heidän yleissopimuksessa tai sen lisäpöytäkirjoissa tunnustettuja oikeuksiaan (34 artikla). Tällä yksilövalitusmahdollisuudella on välittömiä vaikutuksia yksilön oikeuksiin. Tällainen järjestely kuuluu Suomessa lain tasolle.

Pöytäkirja muuttaa olennaisesti aikanaan supistetussa perustuslainsäätämisjärjestyksessä säädetyllä lailla voimaan saatettua yleissopimusta. Tällaisen lailla voimaan saatetun sopimuksen olennainen muuttaminen edellyttää jo sinänsä eduskunnan suostumusta.

Pöytäkirja siten sisältää määräyksiä, jotka hallitusmuodon 33 §:n mukaisesti kuuluvat lainsäädännön alaan ja edellyttävät eduskunnan suostumusta.

3.2. Voimaansaattamislain säätämisjärjestys

Yleissopimus ja sen 1—8 pöytäkirja saatettiin aikanaan valtiosisäisesti voimaan supistetussa perustuslainsäätämisjärjestyksessä säädetyllä lailla. Perustuslainsäätämisjärjestyksen käyttämisen perusteena oli Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen ja Euroopan neuvoston ministerikomitean sopimuksessa tarkoitettu toimivalta, jonka katsottiin merkitsevän poikkeamista Suomen täysivaltaisuutta koskevista hallitusmuodon säännöksistä.

Yleissopimuksen yhdeksäs pöytäkirja on saatettu voimaan tavallisessa lainsäätämisjärjestyksessä. Hallituksen esityksen perusteluissa todettiin, ettei se laajentaisi valvontaelinten toimivaltaa suhteessa hallitusmuodon 1 ja 2 §:n täysivaltaisuutta koskeviin säännöksiin (HE 99/1992 vp).

Yhdennentoista pöytäkirjan tarjoama mahdollisuus yksilövalituksen tekemiseen suoraan tuomioistuimelle ei vaikuta sinänsä tuomioistuimen toimivaltaan eikä näin ollen laajenna poikkeusta hallitusmuodon täysivaltaisuutta koskevista säännöksistä.

Yleissopimuksen 46 artikla asettaa ihmisoikeustuomioistuimen sopimusvaltiota koskevan tuomiovallan edellytykseksi, että sopimusvaltio on nimenomaan ilmoittanut tunnustavansa tämän tuomiovallan kaikissa yleissopimuksen tulkintaan ja soveltamiseen liittyvissä kysymyksissä. Tällainen selitys voidaan tehdä ehdoitta tai edellyttäen vastavuoroisuutta muilta sopimusvaltioilta taikka määräajaksi. Pöytäkirja ei enää sisällä tällaista selitysmahdollisuutta, vaan sopimusvaltiot tulevat pysyvästi sidotuiksi tuomioistuimen tuomiovaltaan suoraan pöytäkirjalla muutetun yleissopimuksen perusteella. Koska Suomi on jo nykyisin selityksessään tunnustanut tuomioistuimen pakollisen tuomiovallan määräämättömäksi ajaksi, voidaan tuomioistuimen asemassa tapahtuvaa muutosta pitää tosiasiaa vähäisenä. Pöytäkirja ei siten muuta perustuslakipoikkeuksena säädetyt kokonaisjärjestelyn luonnetta ja asiallista merkitystä toisenlaiseksi. Perustuslakivaliokunnan tulkintakäytäntöä seuraten näyttäisi siten mahdolliselta, että pöytäkirja olisi tältäkin kannalta arvioiden voimaansaattettavissa tavallisessa lainsäätämisjärjestyksessä.

Pöytäkirja ei siten laajenna hallitusmuodon täysivaltaisuutta koskevista säännöksistä yleissopimukseen liittyttäessä tehtyjä poikkeuksia niin olennaisesti, että se edellyttäisi valtiopäiväjärjestyksen 69 §:n 1 momentissa säädetyt supistetun perustuslainsäätämisjärjestyksen käyttämistä pöytäkirjaa voimaansaattaessa. Asiaan liittyvien periaatteellisten näkökohtien vuoksi hallitus pitää kuitenkin suotavana, että asiasta hankitaan eduskuntakäsittelyn aikana myös eduskunnan perustuslakivaliokunnan lausunto.

Edellä olevan perusteella ja hallitusmuodon 33 §:n mukaan esitetään,

että Eduskunta hyväksyisi ne ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamista koskevan yleissopimuksen Strasbourgissa 11 päivänä toukokuuta 1994 tehdyn yhdenmukaisuudesta pöytäkirjan määräykset, jotka vaativat Eduskunnan suostumuksen.

Koska pöytäkirja sisältää määräyksiä, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan, annetaan samalla Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamista koskevan yleissopimuksen yhdenmukaisuudesta pöytäkirjan eräiden määräysten hyväksymisestä

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Strasbourgissa 11 päivänä toukokuuta 1994 tehtyyn ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamista koskevan yleissopimuksen yhdenmukaisuudesta pöytäkirjaan yleissopimuksella perustetun valvontajärjestelmän uudistamisesta sisältyvät määräykset ovat, mikäli ne kuuluvat

lainsäädännön alaan, voimassa niin kuin siitä on sovittu.

2 §

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Helsingissä 13 päivänä lokakuuta 1995

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Ulkoasiainministeri *Tarja Halonen*

**Ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamista
koskevan yleissopimuksen**

YHDESTOISTA PÖYTÄKIRJA

**yleissopimuksella perustetun
valvontajärjestelmän uudistamisesta**

Euroopan neuvoston jäsenvaltiot, jotka ovat allekirjoittaneet tämän Roomassa 4 päivänä marraskuuta 1950 allekirjoitetun ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamista koskevan yleissopimuksen (jäljempänä "yleissopimus") pöytäkirjan,

katsovat, että yleissopimuksella perustettu valvontajärjestelmä on kiireellisesti uudistettava sen tehokkuuden säilyttämiseksi ja parantamiseksi ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamisessa, ottaen erityisesti huomioon valitusten lukumäärän ja Euroopan neuvoston jäsenmäärän kasvun,

katsovat, että sen vuoksi on tarpeellista muuttaa tiettyjä yleissopimuksen määräyksiä ja erityisesti korvata nykyinen Euroopan ihmisoikeustuomioikunta ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuin uudella pysyvällä tuomioistuimella,

ottavat huomioon Wienissä 19 ja 20 päivänä maaliskuuta 1985 pidetyn ihmisoikeuksia käsitelleen Euroopan ministerikokouksen hyväksymän päätöslauselman n:o 1,

ottavat huomioon Euroopan neuvoston parlamentaarisen yleiskokouksen 6 päivänä lokakuuta 1992 hyväksymän suosituksen 1194 (1992),

ottavat huomioon Euroopan neuvoston jäsenvaltioiden valtion- ja hallitusten päämiesten 9 päivänä lokakuuta 1993 Wienin julistuksessa tekemän päätöksen yleissopimuksen valvontajärjestelmän uudistamisesta,

ovat sopineet seuraavasta:

1 artikla

Yleissopimuksen II-IV osan teksti (19—56 artikla) ja toinen pöytäkirja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen neuvoa-antavien lausuntojen antamista koskevasta toimivallasta kor-

PROTOCOL NO. 11

**to the Convention for the Protection of
Human Rights and Fundamental Freedoms,
restructuring the control machinery
established thereby**

The member States of the Council of Europe, signatories to this Protocol to the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, signed at Rome on 4 November 1950 (hereinafter referred to as "the Convention"),

Considering the urgent need to restructure the control machinery established by the Convention in order to maintain and improve the efficiency of its protection of human rights and fundamental freedoms, mainly in view of the increase in the number of applications and the growing membership of the Council of Europe;

Considering that it is therefore desirable to amend certain provisions of the Convention with a view, in particular, to replacing the existing European Commission and Court of Human Rights with a new permanent Court;

Having regard to Resolution No. 1 adopted at the European Ministerial Conference on Human Rights, held in Vienna on 19 and 20 March 1985;

Having regard to Recommendation 1194(1992), adopted by the Parliamentary Assembly of the Council of Europe on 6 October 1992;

Having regard to the decision taken on reform of the Convention control machinery by the Heads of State and Government of the Council of Europe member States in the Vienna Declaration on 9 October 1993,

Have agreed as follows:

Article 1

The existing text of Sections II to IV of the Convention (Articles 19 to 56) and Protocol No. 2 conferring upon the European Court of Human Rights competence to give advisory

vataan seuraavalla yleissopimuksen II osalla (19—51 artikla):

opinions shall be replaced by the following Section II of the Convention (Articles 19 to 51):

"II OSA

EUROOPAN IHMISOIKEUSTUOMIO- ISTUIN

19 artikla

Tuomioistuimen perustaminen

Korkeiden sopimuspuolten tämän yleissopimuksen ja sen lisäpöytäkirjojen nojalla hyväksymien velvoitteiden noudattamisen takeeksi perustetaan Euroopan ihmisoikeustuomioistuin, jota jäljempänä kutsutaan "tuomioistuimeksi". Se toimii pysyvästi.

20 artikla

Tuomareiden lukumäärä

Tuomioistuimessa on korkeiden sopimuspuolten luvun mukainen määrä tuomareita.

21 artikla

Toimen vaatimukset

1. Tuomareilla on oltava korkea moraali ja heillä on joko oltava pätevyys ylimpiin oikeusvirkoihin tai heidän tulee olla päteviksi tunnustettuja oikeusoppineita.

2. Tuomarit toimivat tuomioistuimessa henkilökohtaisessa ominaisuudessaan.

3. Toimikautensa aikana tuomarit eivät saa osallistua toimintaan, joka on ristiriidassa heidän riippumattomuutensa, puolueettomuutensa tai täysipäiväisen toimensa asettamien vaatimusten kanssa; tuomioistuin ratkaisee kaikki tämän kappaleen soveltamisesta johtuvat kysymykset.

22 artikla

Tuomareiden valinta

1. Parlamentaarinen yleiskokous valitsee annettujen äänten enemmistöllä yhden tuomarin kutakin korkeaa sopimuspuolta kohden tämän sopimuspuolen laatimalta, kolme ehdokasta käsittävältä listalta.

2. Samaa menettelyä käytetään tuomioistuimen täydentämiseksi, jos yleissopimukseen liit-

"SECTION II

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

Article 19

Establishment of the Court

To ensure the observance of the engagements undertaken by the High Contracting Parties in the Convention and the protocols thereto, there shall be set up a European Court of Human Rights, hereinafter referred to as "the Court". It shall function on a permanent basis.

Article 20

Number of judges

The Court shall consist of a number of judges equal to that of the High Contracting Parties.

Article 21

Criteria for office

1. The judges shall be of high moral character and must either possess the qualifications required for appointment to high judicial office or be jurisconsults of recognised competence.

2. The judges shall sit on the Court in their individual capacity.

3. During their term of office the judges shall not engage in any activity which is incompatible with their independence, impartiality or with the demands of a full-time office; all questions arising from the application of this paragraph shall be decided by the Court.

Article 22

Election of judges

1. The judges shall be elected by the Parliamentary Assembly with respect to each High Contracting Party by a majority of votes cast from a list of three candidates nominated by the High Contracting Party.

2. The same procedure shall be followed to complete the Court in the event of the acces-

tyy uusia korkeita sopimuspuolia, sekä täytetäessä avoimeksi tulleita paikkoja.

23 artikla

Toimikausi

1. Tuomarit valitaan kuuden vuoden määräajaksi. Heidät voidaan valita uudelleen. Kuitenkin joka toisen ensimmäisissä vaaleissa valitun tuomarin toimikausi päättyy kolmen vuoden kuluttua.

2. Euroopan neuvoston pääsihteeri ratkaisee arvalla heti äänestyksen jälkeen ne tuomarit, joiden toimikausi päättyy ensimmäisen kolmen vuoden kuluttua.

3. Taataksaan, että siinä määrin kuin mahdollista joka toisen tuomarin toimikausi vaihtuu joka kolmas vuosi, parlamentaarinen yleiskokous voi päättää ennen seuraaviin vaaleihin ryhtymistään, että yhden tai useamman valittavan tuomarin toimikausi on muu kuin kuusi vuotta, mutta ei enemmän kuin yhdeksän tai vähemmän kuin kolme vuotta.

4. Kun kysymys on useammasta kuin yhdestä toimikaudesta ja parlamentaarinen yleiskokous soveltaa edellistä kappaletta, Euroopan neuvoston pääsihteeri suorittaa toimikausien jakamisen arpomalla välittömästi vaalien jälkeen.

5. Tuomari, joka on valittu sellaisen tuomarin tilalle, jonka toimikausi ei ole vielä päättynyt, hoitaa edeltäjänsä tointa tämän toimikauden päättymiseen asti.

6. Tuomareiden toimikausi päättyy heidän täyttyessään 70 vuotta.

7. Tuomarit pysyvät toimessaan, kunnes heille on valittu seuraaja. He kuitenkin jatkavat jo käsittelemiensä asioiden hoitamista.

24 artikla

Erottaminen

Ketään tuomaria ei voida erottaa toimestaan, jolleivät muut tuomarit kahden kolmasosan ääntenemmistöllä päättä, ettei hän enää täytä vaadittuja edellytyksiä.

25 artikla

Sihteeristö ja oikeudelliset sihteerit

Tuomioistuimella on sihteeristö, jonka tehtävistä ja organisaatiosta määrätään tuomioistui-

sion of new High Contracting Parties and in filling casual vacancies.

Article 23

Terms of office

1. The judges shall be elected for a period of six years. They may be re-elected. However, the terms of office of one-half of the judges elected at the first election shall expire at the end of three years.

2. The judges whose terms of office are to expire at the end of the initial period of three years shall be chosen by lot by the Secretary General of the Council of Europe immediately after their election.

3. In order to ensure that, as far as possible, the terms of office of one-half of the judges are renewed every three years, the Parliamentary Assembly may decide, before proceeding to any subsequent election, that the term or terms of office of one or more judges to be elected shall be for a period other than six years but not more than nine and not less than three years.

4. In cases where more than one term of office is involved and where the Parliamentary Assembly applies the preceding paragraph, the allocation of the terms of office shall be effected by a drawing of lots by the Secretary General of the Council of Europe immediately after the election.

5. A judge elected to replace a judge whose term of office has not expired shall hold office for the remainder of his predecessor's term.

6. The terms of office of judges shall expire when they reach the age of 70.

7. The judges shall hold office until replaced. They shall, however, continue to deal with such cases as they already have under consideration.

Article 24

Dismissal

No judge may be dismissed from his office unless the other judges decide by a majority of two-thirds that he has ceased to fulfil the required conditions.

Article 25

Registry and legal secretaries

The Court shall have a registry, the functions and organisation of which shall be laid down in

men työjärjestyksessä. Tuomioistuinta avustavat oikeudelliset sihteerit.

26 artikla

Täysistunto

Täysistunto

a) valitsee itselleen presidentin ja yhden tai kaksi varapresidenttiä kolmen vuoden määräajaksi; heidät voidaan valita uudelleen;

b) asettaa jaostot määrääjäksi;

c) valitsee tuomioistuimen jaostojen presidentit; heidät voidaan valita uudelleen;

d) hyväksyy tuomioistuimen työjärjestyksen ja

e) valitsee pääsihteerin ja yhden tai useamman apulaispääsihteerin.

27 artikla

Komiteat, jaostot ja suuri jaosto

1. Tutkiakseen käsiteltäväkseen saatettuja asioita tuomioistuin kokoontuu kolmesta tuomarista koostuvissa komiteoissa, seitsemästä tuomarista koostuvissa jaostoissa ja seitsemästä tuomarista koostuvassa suuressa jaostossa. Tuomioistuimen jaostot asettavat komiteat määrääjäksi.

2. Jaostoon ja suureen jaostoon kuuluu viran puolesta tuomari, joka on valittu osapuolena olevan sopimusvaltion suhteen, tai jos tällaista tuomaria ei ole tai jos hän ei voi olla mukana, tämän sopimusvaltion nimeämä henkilö, joka toimii tuomarin ominaisuudessa.

3. Suureen jaostoon kuuluvat myös tuomioistuimen presidentti, varapresidentit, jaostojen presidentit ja tuomioistuimen työjärjestyksen mukaisesti valitut muut tuomarit. Kun asia on 43 artiklan nojalla siirretty suureen jaostoon, eivät tuomion antaneen jaoston tuomarit, sen presidenttiä ja asianosaisen sopimusvaltion suhteen mukana ollutta tuomaria lukuunottamatta, saa osallistua asian käsittelyyn suuressa jaostossa.

28 artikla

Komiteoiden päätökset valitusten jättämisestä tutkittavaksi ottamatta

Komitea voi yksimielisen äänestystuloksen perusteella päättää, ettei 34 artiklan nojalla tehtyä yksilövalitusta oteta tutkittavaksi tai että se poistetaan asialistalta, mikäli tällainen

the rules of the Court. The Court shall be assisted by legal secretaries.

Article 26

Plenary Court

The plenary Court shall

a) elect its President and one or two Vice-Presidents for a period of three years; they may be re-elected;

b) set up Chambers, constituted for a fixed period of time;

c) elect the Presidents of the Chambers of the Court; they may be re-elected;

d) adopt the rules of the Court; and

e) elect the Registrar and one or more Deputy Registrars.

Article 27

Committees, Chambers and Grand Chamber

1. To consider cases brought before it, the Court shall sit in committees of three judges, in Chambers of seven judges and in a Grand Chamber of seventeen judges. The Court's Chambers shall set up committees for a fixed period of time.

2. There shall sit as an *ex officio* member of the Chamber and the Grand Chamber the judge elected in respect of the State Party concerned or, if there is none or if he is unable to sit, a person of its choice who shall sit in the capacity of judge.

3. The Grand Chamber shall also include the President of the Court, the Vice-Presidents, the Presidents of the Chambers and other judges chosen in accordance with the rules of the Court. When a case is referred to the Grand Chamber under Article 43, no judge from the Chamber which rendered the judgment shall sit in the Grand Chamber, with the exception of the President of the Chamber and the judge who sat in respect of the State Party concerned.

Article 28

Declarations of inadmissibility by committees

A committee may, by a unanimous vote, declare inadmissible or strike out of its list of cases an individual application submitted under Article 34 where such a decision can be taken

päätös voidaan tehdä asiaa enempää tutkimita. Päätös on lopullinen.

29 artikla

Jaostojen päätökset tutkittavaksi ottamisesta ja asiasisällöstä

1. Jos päätöstä ei tehdä 28 artiklan perusteella, jaosto päättää 34 artiklan nojalla tehtyjen yksilövalitusten tutkittavaksi ottamisesta ja asiasisällöstä.

2. Jaosto päättää 33 artiklan nojalla tehtyjen valtiovalitusten tutkittavaksi ottamisesta ja asiasisällöstä.

3. Tutkittavaksi ottamista koskeva päätös tehdään erillisenä, jollei tuomioistuin poikkeuksellisissa tapauksissa toisin päättä.

30 artikla

Luopuminen toimivallasta suuren jaoston hyväksi

Jos jaostossa käsiteltävänä olevaan asiaan liittyy yleissopimuksen tai sen lisäpöytäkirjojen tulkintaan vaikuttava tärkeä kysymys tai jos jaostossa esillä olevan kysymyksen ratkaisu voi johtaa ristiriitaan tuomioistuimen aikaisemmin antaman tuomion kanssa, jaosto voi milloin hyvänsä ennen tuomionsa antamista luopua toimivallastaan suuren jaoston hyväksi, mikäli yksikään jutun osapuolista ei sitä vastusta.

31 artikla

Suuren jaoston toimivaltuudet

Suuri jaosto

1. päättää 33 tai 34 artiklan nojalla tehdyistä valituksista, kun jaosto on luopunut toimivallastaan 30 artiklan nojalla tai asia on siirretty sen käsiteltäväksi 43 artiklan nojalla, ja

2. käsittelee 47 artiklan nojalla tehdyt neuvotantavaa lausuntoa koskevat pyynnöt.

32 artikla

Tuomioistuimen toimivalta

1. Tuomioistuimen toimivaltaan kuuluvat kaikki yleissopimuksen ja sen lisäpöytäkirjojen tulkintaa ja soveltamista koskevat asiat, jotka 33, 34 ja 47 artiklan nojalla on saatettu sen käsiteltäväksi.

2. Jos tuomioistuimen toimivallasta syntyy kiistaa, tuomioistuin ratkaisee asian.

without further examination. The decision shall be final.

Article 29

Decisions by Chambers on admissibility and merits

1. If no decision is taken under Article 28, a Chamber shall decide on the admissibility and merits of individual applications submitted under Article 34.

2. A Chamber shall decide on the admissibility and merits of inter-State applications submitted under Article 33.

3. The decision on admissibility shall be taken separately unless the Court, in exceptional cases, decides otherwise.

Article 30

Relinquishment of jurisdiction to the Grand Chamber

Where a case pending before a Chamber raises a serious question affecting the interpretation of the Convention or the protocols thereto, or where the resolution of a question before the Chamber might have a result inconsistent with a judgment previously delivered by the Court, the Chamber may, at any time before it has rendered its judgment, relinquish jurisdiction in favour of the Grand Chamber, unless one of the parties to the case objects.

Article 31

Powers of the Grand Chamber

The Grand Chamber shall

a) determine applications submitted either under Article 33 or Article 34 when a Chamber has relinquished jurisdiction under Article 30 or when the case has been referred to it under Article 43; and

b) consider requests for advisory opinions submitted under Article 47.

Article 32

Jurisdiction of the Court

1. The jurisdiction of the Court shall extend to all matters concerning the interpretation and application of the Convention and the protocols thereto which are referred to it as provided in Articles 33, 34 and 47.

2. In the event of dispute as to whether the Court has jurisdiction, the Court shall decide.

33 artikla

Valtiovalitukset

Korkea sopimuspuoli voi ilmoittaa tuomioistuimelle, että sen mielestä jokin toinen korkea sopimuspuoli on rikkonut yleissopimuksen ja sen lisäpöytäkirjojen määräyksiä.

34 artikla

Yksilövalitukset

Tuomioistuin voi ottaa vastaan valituksia, joissa yksityishenkilö, kansalaisjärjestö tai ryhmä väittää jonkin korkeasta sopimuspuolista loukanneen heidän yleissopimuksessa tai sen lisäpöytäkirjoissa tunnustettuja oikeuksiaan. Korkeat sopimuspuolet eivät saa millään tavoin estää tämän oikeuden tehokasta käyttöä.

35 artikla

Tutkittavaksi ottamisen edellytykset

1. Tuomioistuin voi ottaa asian käsiteltäväkseen vasta kun siinä on turvauduttu kaikkiin kansallisiin oikeussuojakeinoihin yleisesti tunnustettujen kansainvälisen oikeuden sääntöjen mukaisesti ja kuuden kuukauden kuluessa lopullisen kansallisen päätöksen antopäivästä.

2. Tuomioistuin ei käsittele 34 artiklan nojalla tehtyä yksilövalitusta, joka

a) on nimetön tai

b) on asiasisällöltään olennaisesti sama kuin tuomioistuimen jo tutkima asia, tai joka on jo tehty muulle kansainväliselle tutkinta- tai selvittelyelimelle eikä sisällä asiaanvaikuttavaa uutta tietoa.

3. Tuomioistuin ei ota tutkittavakseen 34 artiklan nojalla tehtyä yksilövalitusta, johon se ei katso yleissopimuksen tai sen lisäpöytäkirjojen määräysten soveltuvan tai jonka se katsoo olevan ilmeisen perusteeton tai merkitsevän valitusoikeuden väärinkäyttöä.

4. Tuomioistuin hylkää valituksen, jonka se ei katso täyttävän tutkittavaksi ottamisen edellytyksiä tämän artiklan perusteella. Se voi menetellä näin missä hyvänsä käsittelyn vaiheessa.

36 artikla

Sivuväliintulo

1. Kaikissa jaostoissa tai suuressa jaostossa

Article 33

Inter-State cases

Any High Contracting Party may refer to the Court any alleged breach of the provisions of the Convention and the protocols thereto by another High Contracting Party.

Article 34

Individual applications

The Court may receive applications from any person, non-governmental organisation or group of individuals claiming to be the victim of a violation by one of the High Contracting Parties of the rights set forth in the Convention or the protocols thereto. The High Contracting Parties undertake not to hinder in any way the effective exercise of this right.

Article 35

Admissibility criteria

1. The Court may only deal with the matter after all domestic remedies have been exhausted, according to the generally recognised rules of international law, and within a period of six months from the date on which the final decision was taken.

2. The Court shall not deal with any individual application submitted under Article 34 that

a) is anonymous; or

b) is substantially the same as a matter that has already been examined by the Court or has already been submitted to another procedure of international investigation or settlement and contains no relevant new information.

3. The Court shall declare inadmissible any individual application submitted under Article 34 which it considers incompatible with the provisions of the Convention or the protocols thereto, manifestly ill-founded, or an abuse of the right of application.

4. The Court shall reject any application which it considers inadmissible under this Article. It may do so at any stage of the proceedings.

Article 36

Third-party intervention

1. In all cases before a Chamber or the

käsittävissä asioissa korkealla sopimuspuolella, jonka kansalainen on valittajana, on oikeus esittää kirjallisia huomioita ja osallistua suulliseen käsittelyyn.

2. Tuomioistuimen presidentti voi oikeuden asianmukaisen menettelyn sitä edellyttäessä pyytää korkeaa sopimuspuolta, joka ei ole osapuolena asiassa, tai henkilöä, jota asia koskee mutta joka ei ole valittaja, esittämään kirjallisia huomioita tai osallistumaan suulliseen käsittelyyn.

37 artikla

Valituksen poistaminen asialistalta

1. Tuomioistuin voi käsittelyn missä hyvänsä vaiheessa päättää poistaa valituksen asialistaltaan, mikäli tilanteen perusteella on pääteltävissä, että:

a) valituksen tekijä ei aio viedä valitustaan pidemmälle tai

b) asia on ratkaistu tai

b) jostain muusta tuomioistuimen toteamasta syystä ei ole perusteltua jatkaa valituksen tutkimista.

Tuomioistuin kuitenkin jatkaa valituksen tutkimista, jos yleissopimuksessa ja sen lisäpöytäkirjoissa tunnustettujen ihmisoikeuksien kunnioittaminen sitä vaatii.

2. Tuomioistuin voi päättää valituksen ottamisesta takaisin asialistalleen, jos sen mielestä tilanne niin vaatii.

38 artikla

Asian tutkiminen ja sovintomenettely

1. Jos tuomioistuin ottaa valituksen tutkittavakseen, se

a) tutkii asiaa osapuolten edustajien kanssa ja tarvittaessa tekee selvityksen, jonka tehokkaaksi toteuttamiseksi asianosaiset valtiot antavat kaiken tarpeellisen avun;

b) asettuu osapuolten käytettäväksi saatavien asiassa aikaan sovintoratkaisun, jonka lähtökohtana on yleissopimuksessa ja sen lisäpöytäkirjoissa tunnustettujen ihmisoikeuksien kunnioittaminen.

2. Edellä olevan 1 kappaleen b kohdan nojalla tapahtuva käsittely on luottamuksellista.

Grand Chamber, a High Contracting Party one of whose nationals is an applicant shall have the right to submit written comments and to take part in hearings.

2. The President of the Court may, in the interest of the proper administration of justice, invite any High Contracting Party which is not a party to the proceedings or any person concerned who is not the applicant to submit written comments or take part in hearings.

Article 37

Striking out applications

1. The Court may at any stage of the proceedings decide to strike an application out of its list of cases where the circumstances lead to the conclusion that

a) the applicant does not intend to pursue his application; or

b) the matter has been resolved; or

c) for any other reason established by the Court, it is no longer justified to continue the examination of the application.

However, the Court shall continue the examination of the application if respect for human rights as defined in the Convention and the protocols thereto so requires.

2. The Court may decide to restore an application to its list of cases if it considers that the circumstances justify such a course.

Article 38

Examination of the case and friendly settlement proceedings

1. If the Court declares the application admissible, it shall

a) pursue the examination of the case, together with the representatives of the parties, and if need be, undertake an investigation, for the effective conduct of which the States concerned shall furnish all necessary facilities;

b) place itself at the disposal of the parties concerned with a view to securing a friendly settlement of the matter on the basis of respect for human rights as defined in the Convention and the protocols thereto.

2. Proceedings conducted under paragraph 1.b shall be confidential.

39 artikla

Sovintoratkaisu

Jos asiassa päästään sovintoratkaisuun, tuomioistuin poistaa asian listaltaan päätöksellä, jossa on lyhyesti ilmaistu tosiseikat sekä hyväksytty ratkaisu.

40 artikla

Julkinen käsittely ja asiakirjajulkisuus

1. Suulliset käsittelyt ovat julkisia, jollei tuomioistuin poikkeuksellisesti toisin päättä.

2. Pääsihteerille toimitetut asiakirjat ovat julkisia, jollei tuomioistuimen presidentti toisin päättä.

41 artikla

Kohtuullinen hyvitys

Jos tuomioistuin katsoo yleissopimusta tai sen lisäpöytäkirjoja loukatun ja jos asianosaisen korkean sopimuspuolen kansallinen lainsäädäntö sallii vain osittaisen korvauksen, tuomioistuimen on tarvittaessa myönnettävä loukatulle osapuolelle kohtuullinen hyvitys.

42 artikla

Jaostojen tuomiot

Jaostojen tuomiot tulevat lopullisiksi 44 artiklan 2 kappaleen määräysten mukaisesti.

43 artikla

Siirtäminen suurelle jaostolle

1. Kolmen kuukauden kuluessa jaoston tuomiosta asianosainen voi poikkeuksellisissa tapauksissa pyytää asian siirtämistä suurelle jaostolle.

2. Viidestä tuomarista koostuva suuren jaoston lautakunta hyväksyy pyynnön, jos asiaan liittyy yleissopimuksen tai sen lisäpöytäkirjojen tulkintaan tai soveltamiseen vaikuttava taikka yleiseltä merkitykseltään tärkeä kysymys.

3. Jos lautakunta hyväksyy pyynnön, suuri jaosto ratkaisee asian tuomiolla.

Article 39

Finding of a friendly settlement

If a friendly settlement is effected, the Court shall strike the case out of its list by means of a decision which shall be confined to a brief statement of the facts and of the solution reached.

Article 40

Public hearings and access to documents

1. Hearings shall be public unless the Court in exceptional circumstances decides otherwise.

2. Documents deposited with the Registrar shall be accessible to the public unless the President of the Court decides otherwise.

Article 41

Just satisfaction

If the Court finds that there has been a violation of the Convention or the protocols thereto, and if the internal law of the High Contracting Party concerned allows only partial reparation to be made, the Court shall, if necessary, afford just satisfaction to the injured party.

Article 42

Judgments of Chambers

Judgments of Chambers shall become final in accordance with the provisions of Article 44, paragraph 2.

Article 43

Referral to the Grand Chamber

1. Within a period of three months from the date of the judgment of the Chamber, any party to the case may, in exceptional cases, request that the case be referred to the Grand Chamber.

2. A panel of five judges of the Grand Chamber shall accept the request if the case raises a serious question affecting the interpretation or application of the Convention or the protocols thereto, or a serious issue of general importance.

3. If the panel accepts the request, the Grand Chamber shall decide the case by means of a judgment.

44 artikla

Lopulliset tuomiot

1. Suuren jaoston tuomio on lopullinen.

2. Jaoston tuomio tulee lopulliseksi

a) kun osapuolet ilmoittavat, etteivät ne tule pyytämään asian siirtämistä suurelle jaostolle tai

b) kolmen kuukauden kuluttua tuomiosta, jos asian siirtämistä suurelle jaostolle ei ole pyydetty, tai

c) kun suuren jaoston lautakunta 43 artiklan nojalla hylkää siirtopyynnön.

3. Lopullinen tuomio julkaistaan.

45 artikla

Tuomioiden ja päätösten perustelut

1. Tuomiot samoin kuin päätökset ottaa valitukset tutkittavaksi tai jättää ne tutkittavaksi ottamatta on perusteltava.

2. Jos tuomio ei kokonaisuudessaan tai joiltakin osin edusta tuomareiden yksimielistä mielipidettä, kenellä tahansa heistä on oikeus liittää siihen erillinen mielipiteensä.

46 artikla

Tuomioiden sitovuus ja täytäntöönpano

1. Korkeat sopimuspuolet sitoutuvat noudattamaan tuomioistuimen lopullista tuomiota juuissa, joiden osapuolena ne ovat.

2. Tuomioistuimen lopullinen tuomio toimitetaan ministerikomitealle, joka valvoo sen täytäntöönpanoa.

47 artikla

Neuvoa-antavat lausunnot

1. Tuomioistuin voi ministerikomitean pyynnöstä antaa neuvoa-antavia lausuntoja oikeudellisista kysymyksistä, jotka koskevat yleissopimuksen ja sen lisäpöytäkirjojen tulkintaa.

2. Nämä lausunnot eivät saa käsitellä kysymyksiä, jotka koskevat yleissopimuksen I osassa ja sen lisäpöytäkirjoissa määriteltyjen oikeuksien ja vapauksien sisältöä tai laajuutta, tai muita kysymyksiä, joita tuomioistuin tai ministerikomitea saattavat joutua harkitsemaan yleissopimuksen nojalla vireille pannun oikeudenkäyntimenettelyn seurauksena.

Article 44

Final judgments

1. The judgment of the Grand Chamber shall be final.

2. The judgment of a Chamber shall become final

a) when the parties declare that they will not request that the case be referred to the Grand Chamber; or

b) three months after the date of the judgment, if reference of the case to the Grand Chamber has not been requested; or

c) when the panel of the Grand Chamber rejects the request to refer under Article 43.

3. The final judgment shall be published.

Article 45

Reasons for judgments and decisions

1. Reasons shall be given for judgments as well as for decisions declaring applications admissible or inadmissible.

2. If a judgment does not represent, in whole or in part, the unanimous opinion of the judges, any judge shall be entitled to deliver a separate opinion.

Article 46

Binding force and execution of judgments

1. The High Contracting Parties undertake to abide by the final judgment of the Court in any case to which they are parties.

2. The final judgment of the Court shall be transmitted to the Committee of Ministers, which shall supervise its execution.

Article 47

Advisory opinions

1. The Court may, at the request of the Committee of Ministers, give advisory opinions on legal questions concerning the interpretation of the Convention and the protocols thereto.

2. Such opinions shall not deal with any question relating to the content or scope of the rights or freedoms defined in Section I of the Convention and the protocols thereto, or with any other question which the Court or the Committee of Ministers might have to consider in consequence of any such proceedings as could be instituted in accordance with the Convention.

3. Ministerikomitean päätökset, jotka koskevat tuomioistuimen neuvoa-antavan lausunnon pyytämistä, on tehtävä komitean toimivaltaisten jäsenten äänten enemmistöllä.

48 artikla

Tuomioistuimen neuvoa-antava toimivalta

Tuomioistuin päättää, kuuluuko ministerikomitean neuvoa-antavaa lausuntoa koskeva pyyntö sen 47 artiklassa määriteltyyn toimivaltaan.

49 artikla

Neuvoa-antavien lausuntojen perustelut

1. Tuomioistuimen neuvoa-antavat lausunnot on perusteltava.

2. Jos neuvoa-antava lausunto ei kokonaisuudessaan tai joiltakin osin edusta tuomareiden yksimielistä mielipidettä, kenellä tahansa heistä on oikeus liittää siihen erillinen mielipiteensä.

3. Tuomioistuimen neuvoa-antavat lausunnot toimitetaan ministerikomitealle.

50 artikla

Tuomioistuimen kustannukset

Euroopan neuvosto vastaa tuomioistuimen kuluista.

51 artikla

Tuomareiden erioikeudet ja vapaudet

Tuomarit ovat tehtäviään suorittaessaan oikeutettuja Euroopan neuvoston perussäännön 40 artiklan ja sen nojalla tehtyjen sopimusten mukaisiin erioikeuksiin ja vapauksiin."

2 artikla

1. Yleissopimuksen V osasta tulee yleissopimuksen III osa; yleissopimuksen 57 artiklasta tulee yleissopimuksen 52 artikla; yleissopimuksen 58 ja 59 artikla poistetaan ja yleissopimuksen 60—66 artiklasta tulee vastaavasti yleissopimuksen 53—59 artikla.

2. Yleissopimuksen I osan otsikoksi tulee "OIKEUDET JA VAPAUDET" ja uuden III osan otsikoksi "SEKALAISIA MÄÄRÄYKSIÄ". Yleissopimuksen 1—18 artikla ja yleissopimuksen uusi 52—59 artikla varustetaan

3. Decisions of the Committee of Ministers to request an advisory opinion of the Court shall require a majority vote of the representatives entitled to sit on the Committee.

Article 48

Advisory jurisdiction of the Court

The Court shall decide whether a request for an advisory opinion submitted by the Committee of Ministers is within its competence as defined in Article 47.

Article 49

Reasons for advisory opinions

1. Reasons shall be given for advisory opinions of the Court.

2. If the advisory opinion does not represent, in whole or in part, the unanimous opinion of the judges, any judge shall be entitled to deliver a separate opinion.

3. Advisory opinions of the Court shall be communicated to the Committee of Ministers.

Article 50

Expenditure on the Court

The expenditure on the Court shall be borne by the Council of Europe.

Article 51

Privileges and immunities of judges

The judges shall be entitled, during the exercise of their functions, to the privileges and immunities provided for in Article 40 of the Statute of the Council of Europe and in the agreements made thereunder."

Article 2

1. Section V of the Convention shall become Section III of the Convention; Article 57 of the Convention shall become Article 52 of the Convention; Articles 58 and 59 of the Convention shall be deleted, and Articles 60 to 66 of the Convention shall become Articles 53 to 59 of the Convention respectively.

2. Section I of the Convention shall be entitled "RIGHTS AND FREEDOMS" and new Section III of the Convention shall be entitled "MISCELLANEOUS PROVISIONS". Articles 1 to 18 and new Articles 52 to

tämän pöytäkirjan liitteessä mainituilla otsikoilla.

3. Uuden 56 artiklan 1 kappaleessa sanat "tämän artiklan 4 kappaleen mukaisesti" lisätään sanan "järjestetään" jälkeen, 4 kappaleessa sanat "ihmisoikeustoimikunnan toimivallan ottaa vastaan kanteluja" ja "tämän yleissopimuksen 25 artiklan" korvataan vastaavasti sanoilla "tuomioistuimen toimivallan ottaa vastaan valituksia" ja "yleissopimuksen 34 artiklan". Uuden 58 artiklan 4 kappaleessa sanat "63 artiklan" korvataan sanoilla "56 artiklan".

4. Yleissopimuksen ensimmäistä lisäpöytäkirjaa muutetaan seuraavasti:

a) artikkelit varustetaan tämän pöytäkirjan liitteessä mainituilla otsikoilla ja

b) 4 artiklan viimeisessä virkkeessä sanat "63 artiklan" korvataan sanoilla "56 artiklan".

5. Neljättä lisäpöytäkirjaa muutetaan seuraavasti:

a) artikkelit varustetaan tämän pöytäkirjan liitteessä mainituilla otsikoilla,

b) 5 artiklan 3 kappaleessa sanat "63 artiklan" korvataan sanoilla "56 artiklan"; lisätään uusi 5 kappale, joka kuuluu seuraavasti:

"Valtio, joka on antanut tämän artiklan 1 tai 2 kappaleen mukaisen selityksen, voi milloin tahansa myöhemmin ilmoittaa yhden tai useamman sellaisen alueen puolesta, jota selitys koskee, että se tunnustaa tuomioistuimen toimivallan ottaa vastaan valituksia yksityishenkilöiltä, kansalaisjärjestöiltä tai ryhmiltä yleissopimuksen 34 artiklan nojalla suhteessa tämän lisäpöytäkirjan 1—4 artiklaan tai joihinkin niistä." ja

c) 6 artiklan 2 kappale poistetaan.

6. Kuudetta lisäpöytäkirjaa muutetaan seuraavasti:

a) artikkelit varustetaan tämän pöytäkirjan liitteessä mainituilla otsikoilla ja

b) 4 artiklassa sanat "64 artiklan" korvataan sanoilla "57 artiklan".

7. Seitsemättä lisäpöytäkirjaa muutetaan seuraavasti:

a) artikkelit varustetaan tämän pöytäkirjan liitteessä mainituilla otsikoilla ja

59 of the Convention shall be provided with headings, as listed in the appendix to this Protocol.

3. In new Article 56, in paragraph 1, the words "subject to paragraph 4 of this Article," shall be inserted after the word "shall"; in paragraph 4, the words "Commission to receive petitions" and "in accordance with Article 25 of the present Convention" shall be replaced by the words "Court to receive applications" and "as provided in Article 34 of the Convention" respectively. In new Article 58, paragraph 4, the words "Article 63" shall be replaced by the words "Article 56".

4. The Protocol to the Convention shall be amended as follows

a) the Articles shall be provided with the headings listed in the appendix to the present Protocol; and

b) in Article 4, last sentence, the words "of Article 63" shall be replaced by the words "of Article 56".

5. Protocol No. 4 shall be amended as follows

a) the Articles shall be provided with the headings listed in the appendix to the present Protocol;

b) in Article 5, paragraph 3, the words "of Article 63" shall be replaced by the words "of Article 56"; a new paragraph 5 shall be added, which shall read

"Any State which has made a declaration in accordance with paragraph 1 or 2 of this Article may at any time thereafter declare on behalf of one or more of the territories to which the declaration relates that it accepts the competence of the Court to receive applications from individuals, non-governmental organisations or groups of individuals as provided in Article 34 of the Convention in respect of all or any of Articles 1 to 4 of this Protocol."; and

c) paragraph 2 of Article 6 shall be deleted.

6. Protocol No. 6 shall be amended as follows

a) the Articles shall be provided with the headings listed in the appendix to the present Protocol; and

b) in Article 4 the words "under Article 64" shall be replaced by the words "under Article 57".

7. Protocol No. 7 shall be amended as follows

a) the Articles shall be provided with the headings listed in the appendix to the present Protocol;

b) 6 artiklan 4 kappaleessa sanat ”63 artiklan” korvataan sanoilla ”56 artiklan”; lisätään uusi 6 kappale, joka kuuluu seuraavasti:

”Valtio, joka on antanut tämän artiklan 1 tai 2 kappaleen mukaisen selityksen, voi milloin tahansa myöhemmin ilmoittaa yhden tai useamman sellaisen alueen puolesta, jota selitys koskee, että se tunnustaa tuomioistuimen toimivallan ottaa vastaan valituksia yksityishenkilöiltä, kansalaisjärjestöiltä tai ryhmiltä yleissopimuksen 34 artiklan nojalla suhteessa tämän lisäpöytäkirjan 1—5 artiklaan.” ja

c) 7 artiklan 2 kappale poistetaan.

8. Yhdeksäs pöytäkirja kumotaan.

3 artikla

1. Tämä pöytäkirja on avoimena allekirjoitusta varten yleissopimuksen allekirjoittaneille Euroopan neuvoston jäsenvaltioille, jotka voivat ilmaista sitoutuvansa noudattamaan sitä

a) allekirjoittamalla sen ratifioimis- tai hyväksymisvaraumitta, tai

b) allekirjoittamalla sen ratifioimis- tai hyväksymisvarauksin ja sen jälkeen ratifioimalla tai hyväksymällä sen.

2. Ratifioimis- ja hyväksymiskirjat talletetaan Euroopan neuvoston pääsihteerin huostaan.

4 artikla

Tämä pöytäkirja tulee voimaan seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä sen jälkeen, kun on kulunut vuosi päivästä, jona kaikki yleissopimuksen osapuolet ovat 3 artiklan määräysten mukaisesti ilmaisseet suostumuksensa siihen, että pöytäkirja sitoo niitä. Uudet tuomarit voidaan valita ja muihin tarpeellisiin toimenpiteisiin uuden tuomioistuimen perustamiseksi voidaan ryhtyä tämän pöytäkirjan määräysten mukaisesti siitä päivästä lukien, jolloin kaikki yleissopimuksen osapuolet ovat ilmaisseet sitoutuvansa noudattamaan pöytäkirjaa.

5 artikla

1. Tämän artiklan 3 ja 4 kappaleen määräysten estämättä tuomareiden, toimikunnan jäsenten, pääsihteerin ja apulaispääsihteerin toimikausi päättyy tämän pöytäkirjan voimaantulopäivänä.

2. Tuomioistuin tutkii tämän pöytäkirjan määräysten mukaisesti toimikunnassa vireillä

b) in Article 6, paragraph 4, the words ”of Article 63” shall be replaced by the words ”of Article 56”; a new paragraph 6 shall be added, which shall read

”Any State which has made a declaration in accordance with paragraph 1 or 2 of this Article may at any time thereafter declare on behalf of one or more of the territories to which the declaration relates that it accepts the competence of the Court to receive applications from individuals, non-governmental organisations or groups of individuals as provided in Article 34 of the Convention in respect of Articles 1 to 5 of this Protocol.”; and

c) paragraph 2 of Article 7 shall be deleted.

8. Protocol No. 9 shall be repealed.

Article 3

1. This Protocol shall be open for signature by member States of the Council of Europe signatories to the Convention, which may express their consent to be bound by

a) signature without reservation as to ratification, acceptance or approval; or

b) signature subject to ratification, acceptance or approval, followed by ratification, acceptance or approval.

2. The instruments of ratification, acceptance or approval shall be deposited with the Secretary General of the Council of Europe.

Article 4

This Protocol shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of one year after the date on which all Parties to the Convention have expressed their consent to be bound by the Protocol in accordance with the provisions of Article 3. The election of new judges may take place, and any further necessary steps may be taken to establish the new Court, in accordance with the provisions of this Protocol from the date on which all Parties to the Convention have expressed their consent to be bound by the Protocol.

Article 5

1. Without prejudice to the provisions in paragraphs 3 and 4 below, the terms of office of the judges, members of the Commission, Registrar and Deputy Registrar shall expire at the date of entry into force of this Protocol.

2. Applications pending before the Commission which have not been declared admissible

olevat valitukset, joita ei ole otettu tutkittavaksi pöytäkirjan voimaantulopäivään mennessä.

3. Toimikunnan jäsenet jatkavat vuoden ajan sellaisten valitusten käsittelemistä, jotka on otettu tutkittavaksi tämän pöytäkirjan voimaantulopäivään mennessä. Valitukset, joiden tutkiminen ei ole päättynyt mainitun ajan kuluessa, siirretään tuomioistuimelle, joka tutkii ne tutkittavaksi otettuina valituksina tämän pöytäkirjan määräysten mukaisesti.

4. Niiden valitusten osalta, joissa toimikunta on tämän pöytäkirjan voimaantulon jälkeen hyväksynyt raportin yleissopimuksen aikaisemman 31 artiklan mukaisesti, raportti toimitetaan osapuolille, jotka eivät saa julkaista sitä. Asia voidaan siirtää tuomioistuimeen ennen tämän pöytäkirjan voimaantuloa sovellettavien määräysten mukaisesti. Suuren jaoston lautakunta päättää siitä, ratkaiseeko asian yksi jaostoista vai suuri jaosto. Jos jokin jaostoista ratkaisee asian, sen päätös on lopullinen. Valitukset, joita ei ole siirretty tuomioistuimelle, käsittelee ministerikomitea yleissopimuksen aikaisemman 32 artiklan määräysten mukaisesti.

5. Tuomioistuimessa vireillä olevat asiat, joita ei ole ratkaistu tämän pöytäkirjan voimaantulopäivään mennessä, siirretään tuomioistuimen suurelle jaostolle, joka tutkii ne tämän pöytäkirjan määräysten mukaisesti.

6. Ministerikomiteassa vireillä olevat asiat, joista tämän pöytäkirjan voimaantulopäivään mennessä ei ole tehty päätöstä yleissopimuksen aikaisemman 32 artiklan nojalla, ratkaisee ministerikomitea edellä mainitun artiklan mukaisesti.

6 artikla

Jos korkea sopimuspuoli on yleissopimuksen aikaisemman 25 tai 46 artiklan mukaisesti ilmoittanut tunnustavansa toimikunnan toimivallan tai tuomioistuimen tuomiovallan niiden kysymysten suhteen, jotka tapahtuvat tällaisen selityksen antamisen jälkeen tai perustuvat sen jälkeisiin tosiasioihin, tämä rajoitus pysyy voimassa tuomioistuimen tämän pöytäkirjan mukaiseen toimivaltaan nähden.

at the date of the entry into force of this Protocol shall be examined by the Court in accordance with the provisions of this Protocol.

3. Applications which have been declared admissible at the date of entry into force of this Protocol shall continue to be dealt with by members of the Commission within a period of one year thereafter. Any applications the examination of which has not been completed within the aforesaid period shall be transmitted to the Court which shall examine them as admissible cases in accordance with the provisions of this Protocol.

4. With respect to applications in which the Commission, after the entry into force of this Protocol, has adopted a report in accordance with former Article 31 of the Convention, the report shall be transmitted to the parties, who shall not be at liberty to publish it. In accordance with the provisions applicable prior to the entry into force of this Protocol, a case may be referred to the Court. The panel of the Grand Chamber shall determine whether one of the Chambers or the Grand Chamber shall decide the case. If the case is decided by a Chamber, the decision of the Chamber shall be final. Cases not referred to the Court shall be dealt with by the Committee of Ministers acting in accordance with the provisions of former Article 32 of the Convention.

5. Cases pending before the Court which have not been decided at the date of entry into force of this Protocol shall be transmitted to the Grand Chamber of the Court, which shall examine them in accordance with the provisions of this Protocol.

6. Cases pending before the Committee of Ministers which have not been decided under former Article 32 of the Convention at the date of entry into force of this Protocol shall be completed by the Committee of Ministers acting in accordance with that Article.

Article 6

Where a High Contracting Party had made a declaration recognising the competence of the Commission or the jurisdiction of the Court under former Article 25 or 46 of the Convention with respect to matters arising after or based on facts occurring subsequent to any such declaration, this limitation shall remain valid for the jurisdiction of the Court under this Protocol.

7 artikla

Euroopan neuvoston pääsihteeri ilmoittaa neuvoston kaikille jäsenvaltioille

- a) allekirjoituksista;
- b) ratifioimis- tai hyväksymiskirjojen talle-
tuksista;
- c) tämän pöytäkirjan tai sen määräysten 4
artiklan mukaisesta voimaantulopäivästä; ja
- d) muista tähän pöytäkirjaan liittyvistä toi-
mista, ilmoituksista tai tiedonannoista.

Tämän vakuudeksi allekirjoittaneet, siihen asianmukaisesti valtuutettuina, ovat allekirjoit-
taneet tämän pöytäkirjan.

Tehty Strasbourgissa 11 päivänä toukokuuta
1994 yhtenä englannin- ja ranskankielisenä
kappaleena, jonka molemmat tekstit ovat yhtä
todistusvoimaiset ja joka talletetaan Euroopan
neuvoston arkistoon. Euroopan neuvoston
pääsihteeri toimittaa oikeaksi todistetut jäljen-
nökset kullekin Euroopan neuvoston jäsenval-
tiolle.

Article 7

The Secretary General of the Council of
Europe shall notify the member States of the
Council of

- a) any signature;
- b) the deposit of any instrument of ratifica-
tion, acceptance or approval;
- c) the date of entry into force of this
Protocol or of any of its provisions in accor-
dance with Article 4; and
- d) any other act, notification or communi-
cation relating to this Protocol.

In witness whereof, the undersigned, being
duly authorised thereto, have signed this Pro-
tocol.

Done at Strasbourg, this 11th day of May
1994, in English and French, both texts being
equally authentic, in a single copy which shall
be deposited in the archives of the Council of
Europe. The Secretary General of the Council
of Europe shall transmit certified copies to
each member State of the Council of Europe.

Liite

Ihmisoikeuksien ja perusvapauksien
suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen ja
sen lisäpöytäkirjojen tekstiin lisättävät
artiklojen otsikot

- 1 artikla — *Velvollisuus kunnioittaa ihmisoi-
keuksia*
2 artikla — *Oikeus elämään*
3 artikla — *Kidutuksen kielto*
4 artikla — *Orjuuden ja pakotyön kielto*

5 artikla — *Oikeus vapauteen ja turvallisuus-
teen*
6 artikla — *Oikeus oikeudenmukaiseen oikeu-
denkäyntiin*
7 artikla — *Ei rangaistusta ilman lakia*
8 artikla — *Oikeus nauttia yksityis- ja perhe-
elämän kunnioitusta*
9 artikla — *Ajatuksen-, omantunnon- ja us-
konnonvapaus*
10 artikla — *Sananvapaus*
11 artikla — *Yhdistymis- ja kokoontumisvapa-
us*
12 artikla — *Oikeus avioliittoon*
13 artikla — *Oikeus tehokkaaseen oikeussuo-
jakeinoon*
14 artikla — *Syrjinnän kielto*
15 artikla — *Sopimusvelvoitteista poikkeami-
nen hätätilan aikana*
16 artikla — *Ulkomaalaisten poliittisen toi-
minnan rajoittaminen*
17 artikla — *Oikeuksien väärinkäytön kielto*
18 artikla — *Oikeuksien käyttöä koskevien ra-
joitusten rajoittaminen*
— — — — —
52 artikla — *Euroopan neuvoston pääsihteerin
tiedustelut*
53 artikla — *Olemassaolevien ihmisoikeuksien
suojaaminen*
54 artikla — *Ministerikomitean toimivaltuudet*
55 artikla — *Muiden riitojenratkaisumenette-
lyjen poissulkeminen*
56 artikla — *Alueellinen soveltaminen*
57 artikla — *Varaumat*

Appendix

Headings of articles to be inserted into the text
of the Convention for the Protection of Human
Rights and Fundamental Freedoms and its
protocols

- Article 1 — *Obligation to respect human
rights*
Article 2 — *Right to life*
Article 3 — *Prohibition of torture*
Article 4 — *Prohibition of slavery and forced
labour*
Article 5 — *Right to liberty and security*
Article 6 — *Right to a fair trial*

Article 7 — *No punishment without law*
Article 8 — *Right to respect for private and
family life*
Article 9 — *Freedom of thought, conscience
and religion*
Article 10 — *Freedom of expression*
Article 11 — *Freedom of assembly and associ-
ation*
Article 12 — *Right to marry*
Article 13 — *Right to an effective remedy*

Article 14 — *Prohibition of discrimination*
Article 15 — *Derogation in time of emergency*

Article 16 — *Restrictions on political activity
of aliens*
Article 17 — *Prohibition of abuse of rights*
Article 18 — *Limitation on use of restrictions
on rights*
— — — — —
Article 52 — *Enquiries by the Secretary Gen-
eral*
Article 53 — *Safeguard for existing human
rights*
Article 54 — *Powers of the Committee of
Ministers*
Article 55 — *Exclusion of other means of dis-
pute settlement*
Article 56 — *Territorial application*
Article 57 — *Reservations*

- 58 artikla — *Irtisanominen*
 59 artikla — *Allekirjoittaminen ja ratifiointi*

- Article 58 — *Denunciation*
 Article 59 — *Signature and ratification*

Ensimmäinen lisäpöytäkirja

Protocol

- 1 artikla — *Omaisuuden suoja*
 2 artikla — *Oikeus koulutukseen*
 3 artikla — *Oikeus vapaisiin vaaleihin*
 4 artikla — *Alueellinen soveltaminen*
 5 artikla — *Suhde yleissopimukseen*
 6 artikla — *Allekirjoittaminen ja ratifiointi*

- Article 1 — *Protection of property*
 Article 2 — *Right to education*
 Article 3 — *Right to free elections*
 Article 4 — *Territorial application*
 Article 5 — *Relationship to the Convention*
 Article 6 — *Signature and ratification*

Neljäs lisäpöytäkirja

Protocol No. 4

- 1 artikla — *Velkavankeuden kielto*
 2 artikla — *Liikkumisvapaus*
 3 artikla — *Kielto karkottaa kansalaisia*
 4 artikla — *Ulkomaalaisten joukkokarkotuksen kielto*
 5 artikla — *Alueellinen soveltaminen*
 6 artikla — *Suhde yleissopimukseen*
 7 artikla — *Allekirjoittaminen ja ratifiointi*

- Article 1 — *Prohibition of imprisonment for debt*
 Article 2 — *Freedom of movement*
 Article 3 — *Prohibition of expulsion of nationals*
 Article 4 — *Prohibition of collective expulsion of aliens*
 Article 5 — *Territorial application*
 Article 6 — *Relationship to the Convention*
 Article 7 — *Signature and ratification*

Kuudes lisäpöytäkirja

Protocol No. 6

- 1 artikla — *Kuolemanrangaistuksen poistaminen*
 2 artikla — *Kuolemanrangaistus sodan aikana*
 3 artikla — *Kielto tehdä poikkeuksia*
 4 artikla — *Kielto tehdä varauksia*
 5 artikla — *Alueellinen soveltaminen*
 6 artikla — *Suhde yleissopimukseen*
 7 artikla — *Allekirjoittaminen ja ratifiointi*
 8 artikla — *Voimaantulo*
 9 artikla — *Tallettajan tehtävät*

- Article 1 — *Abolition of the death penalty*
 Article 2 — *Death penalty in time of war*
 Article 3 — *Prohibition of derogations*
 Article 4 — *Prohibition of reservations*
 Article 5 — *Territorial application*
 Article 6 — *Relationship to the Convention*
 Article 7 — *Signature and ratification*
 Article 8 — *Entry into force*
 Article 9 — *Depositary functions*

Seitsemäs lisäpöytäkirja

Protocol No. 7

- 1 artikla — *Ulkomaalaisten karkottamista koskevat oikeussuojakeinot*
 2 artikla — *Muutoksenhaku rikosasioissa*
 3 artikla — *Vahingonkorvaus väärän tuomion johdosta*
 4 artikla — *Kielto syyttää tai rangaista kahdesti*
 5 artikla — *Aviopuolisoiden yhdenvertaisuus*
 6 artikla — *Alueellinen soveltaminen*
 7 artikla — *Suhde yleissopimukseen*
 8 artikla — *Allekirjoittaminen ja ratifiointi*
 9 artikla — *Voimaantulo*
 10 artikla — *Tallettajan tehtävät*

- Article 1 — *Procedural safeguards relating to expulsion of aliens*
 Article 2 — *Right to appeal in criminal matters*
 Article 3 — *Compensation for wrongful conviction*
 Article 4 — *Right not to be tried or punished twice*
 Article 5 — *Equality between spouses*
 Article 6 — *Territorial application*
 Article 7 — *Relationship to the Convention*
 Article 8 — *Signature and ratification*
 Article 9 — *Entry into force*
 Article 10 — *Depositary functions*

